

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

Toimetis, tel. 475-91. Talitus, tel. 408-24
TALLINN, Toomkooli 13.

Tellimishind aastas Kr. 5.—
ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—
Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA
A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektiooni juhataja J. Janusson
Sektiooni nõukogu esimees A. Meerits
Põllumajandussektiooni juhataja J. Kurkus
Sektiooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 15/16

Tallinn, 18. aprillil 1939

V aastakäik

SISU:

Lk.

PÖLLUMAJANDUS	
Puuviljatootmine ja turustamine maailmas . . .	274
Põllumajanduse reguleerimine USA-s . . .	276
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS	
Tööstusettevõtted ja töölo . . .	278
Raudteetegevus veebruaris 1939 . . .	282
Lühisuudiseid . . .	282
Tulekahjud 1938. a. . .	284
PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD	
Võiturg . . .	285
Juustuturg . . .	286
Kaselniturg . . .	286
Peekoniturg . . .	286
Tapaloomade ja lihaturg . . .	287
Põllumajanduslik väljaveedu . . .	287
Toornahkade turg . . .	288
Kanamunaturg . . .	288
Piimaturg . . .	288
Teraviljaturg . . .	289
Linaturg . . .	289
Kartuliturg . . .	290
Aedviljaturg . . .	290
Kalaturg . . .	291
INFORMATSIOONI OSA	
Eesti Panga nädalaruanne . . .	292
VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED	
Värskete kartulite väljaveo soodustamine Inglisse . . .	293
Saapafallid viinerist . . .	293
Itaalia-Saksa kaubavahetus . . .	293
Ministriumide vaheline autarkia-komitee . . .	294
Rahaministri selgitusi 1939/40 eelarve kohta . . .	294
Lina- ja kanepihinnad Lätis 1939 . . .	295
Läti telliskivi tööstus 1938. a. . .	295
Vineerivabrikute ühendamine Lätis . . .	295
Uue kunstsiidkiu valmistamine Inglises . . .	295
Toorainete puudus Prantsuse linaketramistööstusis . . .	295
Põllumajanduslik krediit Kreekas 1938 . . .	295
Doonau laevasõit . . .	296
Odavate raadiovastuvõtjate turustamisvõimalusi Türki . . .	296
Philips-kontserni laiendamine Inglises . . .	296
Külmutusasjanduse näitus Poolas . . .	296
Kaera väljaveokeeld Poolast . . .	296

CONTENTS:

Page

AGRICULTURE	
World Fruit Production and Marketing . . .	274
Regulation of Agriculture in U.S.A. . . .	276
INDUSTRY AND TRADE	
Industrial Enterprises and Employment . . .	278
Activity of Railways in February, 1939 . . .	282
Sundry Information . . .	282
Fires in 1938 . . .	284
AGRICULTURAL MARKETS	
Butter Market . . .	285
Cheese Market . . .	286
Casene Market . . .	286
Bacon Market . . .	286
Cattle and Meat Market . . .	287
Exports of Agricultural Products . . .	287
Rawhide Market . . .	288
Egg Market . . .	288
Milk Market . . .	288
Grain Market . . .	289
Flax Market . . .	289
Potato Market . . .	290
Vegetable Market . . .	290
Fish Market . . .	291
INFORMATION PART	
Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return . . .	292
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
Prospects for Potato Exports to England . . .	293
Shoe Soles of Plywood . . .	293
Italian-German Trade . . .	293
Committee for Establishing Economic Autocracy of Ministries Italy . . .	294
Statement of the Minister of Finances on the Budget for 1939/40 . . .	294
Flax and Hemp Prices in Latvia 1939 . . .	295
Latvian Brick Industry in 1938 . . .	295
Merger of Plywood Industries in Latvia . . .	295
Preparation of New Rayon Fibre in Gr. Britain . . .	295
Shortage of Raw Material for Flax Spinning Industries in France . . .	295
Agricultural Credit in Greece, 1938 . . .	295
Shipping on the Danube . . .	296
Prospects for Marketing Cheap Wireless-apparatus Turkey . . .	296
Expansion of the Philips Company in England . . .	296
Refrigeration Exhibition in Poland . . .	296
Exports of Oats Prohibited in Poland . . .	296

PÕLLUMAJANDUS

PUUVILJATOOTMINE JA TURUSTAMINE MAAILMAS.

WORLD FRUIT PRODUCTION AND MARKETING.

Üldtähtsused. Puuviljakaubandus maailma-
General Turnover. turul on näidanud viimaseil
aastail tunduvat suurenemist. Võrreldes
puuviljakoguste eksportväärtust teiste täht-
samate toitainete väärtusega maailmaturul
nähtub, et puuvili omab teiste toitainete seas
ka võrdlemisi tähtsat kohta. Nii oli, näit.,
1938. a. maailmaturule eksporditud toitainete
väärtus: puuviljal 1500 milj. kr., lihal 1400
milj. kr., nisul 1380 milj. kr. ja suhkrul 1230
milj. kr. Seega omas puuvili 1938. a. maa-
ilmaturul tähtsamate toitainete hulgas esi-
mest kohta.

Puuviljatootmise laienemine maailmas toi-
mus eriti kiirelt pärast maailmasõda. Mit-
med ookeanitaged maad hakkasid ekspor-
tima järjest suuremaid koguseid puuvilja ning
maailmaturul võistleva edukalt. Nii võitsid
Brasiilia ja Argentiina ning Alžeeria kui ka
teised senini vähemtähtsad maad endile tu-
rustamisel tunnustatavat tähtsust. Seejuu-
res asusid ka euroopa maad aianduse kui ka
puuviljakasvatuse arendamisele ning on saa-
vutanud märgatavaid edusamme. Tootmise
tõstmisega on käinud ühtlasi kaasas puu-
viljatöötlemine konservideks, mille tagajärjel
puuviljaturustamine on muutunud võrdlemisi
elastseks.

Vaadeldes puuviljade eksportkoguseid
nähtub, et banaanikaubanduse läbikäik maa-
ilmaturul omab teiste puuviljadega võrreldes
esimest kohta. Järgmist tähtsust omavad
apelsinid ja õunad, kuna teiste puuviljade
kaubandus on tunduvalt väiksem.

Puuviljade eksport maailmas (1000 tn).

World Fruit Exports (In 1000 Tons).

	1937	1936	1935	1934	1933	1932	1931
Õunad . . .	538	611	627	598	736	881	650
Pirnid . . .	139	143	129	131	187	121	180
Apelsinid .	1534	1534	1501	1524	1621	1852	1418
Sidrunid .	281	206	258	293	308	270	285
Banaanid .	2550	2313	2173	1831	1840	1896	1799

Banaanid. Suuremat osa kogu maailma
Bananas. puuviljakaubanduses omavad
b a n a a n i d . Suure rikkuse tõttu olid
banaanid kaua aega ainult kohaliku tähtsu-
suga. Ehkki kõigis troopikapiirkonnas võis

kasvatada banaane, suurenes möödunud sa-
jandi lõpuni väljavedu ainult Kanaaria saa-
rilt ja Kesk-Ameerikast. Kanaaria saared
saatsid peamiselt Lääne-Euroopasse — nimelt
Inglisse, kuna Kesk-Ameerika piirkond va-
rustas P.-Ameerika turge. 1900. a. tegid
Kesk-Ameerika tootjad algust banaanisaade-
tistega Lääne-Euroopa tööstusmaises ning
ühtlasi hakkasid võistleva Kanaaria saarilt
pärit banaanidega.

Viie aasta jooksul 1899. a. kuni 1904. a.
imporditi Inglisse keskmiselt 2 644 000 buš.
banaane, milledest 66% tuli Kanaaria saa-
rilt ja Madeirast ja 34% Kesk-Ameerikast;
1908—13. a. tõusis sissevedu 6 713 000 buš-ile,
millest aga Kanaaria saarte ja Madeira ba-
naanid moodustasid 29%, kuna suurem osa
oli Kesk-Ameerika päritoluga.

Viimasel aastakümnel esineb suurem
muutus banaanide eksportmaade osatähtsu-
ses. Need maad, kes omasid asumaid, eden-
dasid neis piirkonnas sidrunite ja banaanide
kasvatust. Kui näit. Prantsuse importis
1932. a. ainult ca 12% banaanidest oma asu-
maist, kaeti kogu 1938. a. tarvituse lõplikult
oma asumaid. Väljavedu Prantsuse saar-
telt Lääne-Indias — Martinigul'ist ja Qua-
deloupe'st tõusis kiiresti, samuti suurenesid ka
väljavedu Prantsuse-Lääne-Aafrika ja Prant-
suse-Kamerun'ist. Seega tulid esmakordselt
Aafrika piirkonnad maailmaturule saatjate
maade hulka, millised senini olid rahuldanud
ainult omatarvidust. Ka Saksa importis
suuri koguseid aafrika banaane. Mondat'i
piirkonnast tõusis väljavedu 1931. a. kuni
1937. a. 10 000 tn-lt 56 000 tn-le, millest 91%
läks Saksa.

Itaaliasse võib banaanimonopoli asutami-
sest saadik (1935. a.) banaane ainult oma
asumaid vedada sisse. Itaalia banaanitarvi-
tus on väike; 1932. a. oli see 6000 tn, tõustes
1938. a. aga juba 27 000 tn-le, mis veeti sisse
peamiselt Somaalimaalt. Somaali praegune
aastatoodang ulatub 36 000 tn-le. Inglise on
korraldanud oma banaanide sisseveo — nagu
üldse oma kogu puuviljasisseveo — samuti
järjest enam oma asumaid eelistamise suu-

nas. 1925. a. tuli ainult $\frac{1}{5}$ banaanidest oma asumaist, 1931. a. aga juba $\frac{2}{5}$ ja 1937. a. tõsis asumaade osatähtsus juba 84% -le.

Tähtsamate importmaadena esinevad P. Am. Ühendriigid, kus kiill banaanitarvitus kriisiaastail on vähenenud tublisti, kuid 1935. a.-st alates näitab taas suurenemist. Tähtsamaist euroopa importmaist näitab ainult Inglise sisseveo suurenemist, kuna Prantsuse ja Saksa impordivad 1932. a. saadik väikese koguseid. Seevastu on arenenud väga soodsalt banaanieksport Argentiinasse, kes võtab suurema osa Brasiilia banaani- ja ananastekspordist endale.

Apelsinid. Maailmaturul tähtsamaks *Oranges.* puuviljaks peale banaanide on apelsinid. Nende ekspordikoguste läbikäik on püsinud viimaseil aastail võrdlemisi stabiilne, kuigi väljavedu Hispaaniast on näidanud tunduvalt tagasiminekut. Praegust apelsinide ja mandariinide toodangut hinnatakse maailmas 6 milj. tn-le. Kuna üksikute maade viimaste aastate apelsini- toodangu kohta puuduvad statistilised andmed, võib nende toodangute iseloomustamiseks kasutada varemate aastate andmeid. Nii oli apelsinide ja mandariinide toodang 1935. a. (1000 tn): Austraalias 87, Brasiilias 469, Itaalias 24, Jaapanis 410, Palestiinas 266, Hispaanias 840, L.-Aafrikas 100 ja P.-Am. Ühendriiges 1788 tuh. tn. Seega on suurimaid apelsinide ja mandariinide tootjaid P.-Am. Ühendriigid ja Hispaania. Tähtsamaid sidruneid tootjaid maid on Itaalia, Hispaania ja P.-Am. Ühendriigid. Nende maade sidrunite kogutoodang ulatub 600 000 tn-le. Kuna kogu sidrunitoodangut hinnatakse maailmas 750 000 tn-le ning see on olnud võrdlemisi püsiv, on teiste maade osatähtsus sidrunitoodangus maailmas väike. Nn. grapefruit'i tootjaid on võrdlemisi vähe, kusjuures valdavalt tähtsust omavad P.-Am. Ühendriigid, järgnevad Palestiina ja L.-Aafrika.

Kuigi P.-Am. Ühendriiges on nimetatud puuviljade toodang suurim kui teisis mais, oli suurimaks maailmaturuvarustajaks maaks varemjal aastail Hispaania, kes eksportis kuni 1936. a. 8.—900 000 tn apelsine aastas, s. o. üle poole maailmaturu läbikäigust.

Kodusõja tagajärjel on aga apelsinide väljavedu Hispaaniast tunduvalt langenud, kusjuures m. a. väljavedu hinnati kõigest 450 000 tn-le. Hispaania turult tagasitõmbumist on kasustanud Palestiina, Itaalia, Brasiilia, L.-Aafrika ja Kreeka. Palestiina, kelle apelsinide väljavedu moodustab väärtuselt 75—80% kogu ekspordiväärtusest, eksportis 1936. a. 189 000 tn ning 1937. a. juba 348 000 tn. Itaalia töstis apelsinide väljavedu samul aastail 85 000 tn-ilt 149 000 tn-le, Brasiilia 105 000 tn-ilt 162 000 tn-le ja L.-Aafrika 72 000 tn-ilt 115 000 tn-le.

Apelsinide peamiseks sisseveomaaiks on Inglise, Prantsuse ja Saksa. Eesti impordis 1933. a. apelsine 1251 tn ja sidruneid 430 tn.

Õunad ja pirnid. *Apples and Pears.* Õunte turustamise kujunemine maailmaturul on meile kahtlemata tähtsaim eelpoolnimetatud puuviljadest, kuma esineme teatavasti õunte ekspordijana. Kahtlemata peame tulevikus juhtima veelgi suuremat tähelepanu õunte ekspordivõimalusile, kuna iseturg ei suuda mahutada tõusvat toodangut.

Praegust õunapuude arvu maailmas arvatakse 450 milj. puule, pindalaga 2,8 milj. ha. Keskmist õunte toodangut hinnatakse aastas 10 milj. tn-le, millest ainult ca 500 000—600 000 tn aastas läheb ekspordiks. Suurimat õunapuude arvu omavad Ühendriigid ja Saksa. Ühendriiges olevaid puid arvatakse 100 milj., Saksas asub puid umbes 90 milj., s. o. ühes Austria ja Sudeedisaksaga kokku. Neile järgneb Prantsuse 68 milj. õunapuuga, milledest suurem osa — 55,5 milj. tk. — langeb veiniountele. NSVL-us arvatakse olevat praegu umbes 50—60 milj. õunapuud. Teisis mais ei ulatu õunapuude arv 20 milj.

Pirnitoodang osutub maailmas tunduvalt väiksemaks õuntetoodangust. Pirnipuude arvu maailmas hinnatakse 150 milj. tk-le, millest Saksas on 85 milj. tk., P.-Am. Ühendriiges 20 milj. tk., NSVL-us 15 milj. tk. ja Prantsuses 10 milj. tk. Keskmist pirnide aastatoodangut hinnatakse 2,5—3,0 milj. tn-le.

Õun ekspordivate maade hulgest omavad esimest kohta P.-Am. Ühendriigid, olgugi et nad ekspordivad ainult ca 15% saagist. Järgnevad Kanada, Austraalia ja Uus-Me-

remaa, kes saadavad üle 40% toodangust Euroopa turgudele, seda peamiselt Inglisse ja Saksa. Kuni 1931. a. olid P.-Am. Ühendriigid tähtsamaid õunasaatjaid Inglisse, kuna sellest ajast peale töstavad Kanada, Austraalia ja Uus-Meremaa oma osatähtsust Euroopa turgudele järjest. Säärast tendentsi avaldab ka ameerika õunte ekspordi arenemine Saksa. Nii importis Saksa P.-Am. Ühendriigest õunu 1931. a. 80 000 tn, kuid 1938. a. ainult 10 000 tn. Ka siin on viimaseil aastail Kesk- ja Kagu-Euroopa maad ning ka Austraalia ja Kanada asunud P.-Am. Ühendriige asemele. Varem toimus õunaeksport peamiselt Euroopa tähtsamaist õuntetootjast maist, kusjuures Saksa puuviljavaruustuses omasid tunduvalt tähtsust Bulgaaria, Jugoslaavia, Austria ja Rumeenia.

Õunte ja pirnide väljavedu tähtsamaist ekspordimaist 1937. a. (1000 tn).

Exports of Apples and Pears from the Main Export Countries in 1937 (In 1000 Tons).

	Õunad — Apples	Pirnid — Pears
P.-Am. Ühendriigid . . .	155	58,2
Kanada	121	1,1
Austraalia	82	15,0
Itaalia	49	28,8
Holland	19	5,7
Rumeenia	16	—
Uus-Meremaa	16	0,7

Pirnid ei oma maailmaturul nii tähtsat osa nagu õunad, mis on tingitud selle puuvilja omadustest. Tavalised maasordid töötatakse suuremosalt ühes õuntega veinipuuviljadena ja maailma-toorpuuviljaturul on tähtsust ainult paremail sortidel. Tähtsaim pirnide ekspordimaa on P.-Am. Ühendriigid. Ühtlasi näitavad toodang ja ekspord ka Austraalias, Uus-Meremaal, L.-Aafrikas ja Argentiinas suurenemist. Nende võistlus puuviljaturul ei saa edaspidi arvatavasti ainult tunduvalks P.-Am. Ühendriigete, vaid

ka tähtsamale euroopa ekspordimale — Itaaliale, Hollandile ja Belgiale. Mõlemad tähtsamad importimaad — Saksa ja Inglise — samuti ka põhjapoolsed riigid, on suurendanud pirnide sissevedu uutest ookeanitaguseist tootmispiirkonnist.

Teised puuviljad.

Other Fruits.

Teiste vähemtähtsate puuviljade toodang kui ka ekspordikoguste lähikäik on viimasel aastakümnel püsitud võrdlemisi stabiilsena. Üldjoonis võib aga märkida, et varemate tootjate maade kõrvale hakkab järjest ilmuma uusi maa, kes võistluses maailmaturul on kiitlalt edukad.

Puuviljakaubandus on maailmas näidanud seega edukat arengut üldsummas kui ka üksikute tootmisharude suhtes. Meie aianduse seisukohalt on aga kahtlemata tähtis näha ette puuviljabootmise kui ka kaubanduse võimalusi tulevikus, kuna eriti õunte realiseerimine maailmaturul näib suurenevat.

On tõenäoline, et puuvilja pakkumine maailmaturul lähemas tulevikus näitab suurenemist edasi. Kui näht. tarvitati Inglises puuvilja elaniku kohta 1909/13. a. 28 kg, tõusis tarvitatud kogus 1934/35. a. 53 kg-le, s. o. 90%. Vaatamata sellele, olevat aga inglise rahval veel siiski tunduv puudus vitamiinidest, mida saaks otstarbekalt kõrvaldada puuviljatarvituse suurendamisega. Seda väidetakse ka teiste rahvaste toitlustamise kohta.

Arvestades eeltoodud seisukohti näib olevat tõenäoline, et puuvilja rahvaste tootluses omab järjest suuremat osatähtsust. Nimeetatud asjaolu võib ka meie arenev puuviljakasvatuse arestada. Kahtlemata suudame ka meie edaspidi saavutada puuviljade turustamisel edukaid tulemusi ning püsida võistlusvõimelisina maailmaturul.

PÖLLUMAJANDUSE REGULEERIMINE USA-s.

REGULATION OF AGRICULTURE IN U.S.A.

V. Peil.

M. a. algul president Roosevelt alustas uut aktsiooni USA põllumajanduse reguleerimiseks, mida tähistas 1938. a. veebr. kehtimapaandud uus põllumajanduskorralduse

seadus. See järjekordne interventsioon osutub arvult juba kolmandaks Roosevelt'i katseks suruda põllumajandus kindlaksse reguleerimisplaani raamesse. Vahepeal, 1936. a.,

antud nn. „maapinna viljakuse säilitamise” seadus (s. o. seadus, mis taotleb eriti maad kurnavate põllukultuuride külvipinna piiramist), mis asendas sundusliku põllumajanduse reguleerimispoliitikat (AAA), nägi ette ainult vabatahtlikut põllumajandustootmise piiramist ega suutnud vajalikke tõkkeid asetada toodangu laienemisele. Selle seaduse jõustumine juhtus ühel ajal 1936. a. asetleidnud ikaldusega, mistõttu põllumajandussaaduste hinnad elasid läbi märgatavat tõusu. Paljud farmerid hülgasid seepärast riiklikke väljamakse, milliseid anti külvipindade piiramise eest, ja jätkasid soodsa turukonjunktuuri tõttu nende laiendamist. Teisalt need farmerid, kes nõustusid plaani kohaselt piirama oma külvipindu, kasustasid riigilt saadud preemiaid (1936., 1937. a. kokku 667 milj. dol.) maa intensiivsemaks harimiseks, saavutades seega väiksemalt külvipindadelt suuremaid viljasaake. Säärases olukorras mainitud seadus ilmselt ei tabanud märki. Arvestades seda valitsus hakkas uuesti nõudma põllumaj. tootmise sunduslikku reguleerimist, kuid kongress liikkas vastava ettepaneku tagasi. Seadus võeti kongressi poolt vastu alles siis, kui nähti, et põllumajandusseisund hakkab muutuma üha kriitilisemaks.

Uus 1938. a. põllumajanduskorralduse seadus näeb ette riikliku kontrolli seadmist viie USA olukorras tähtsama põllusaaduse tootmise ja müügi üle, need on: nisu, mais, puuvill, tubak ja riis. Üldloomult 1938. a. seadus sarnleb 1936. a. „maapinna viljakuse säilitamise” seadusele, kuid läbiviimise alused on kindlamad ja karmimad. Farmeritele jätkatakse preemiate maksmist külvipinna piiramise eest. Seaduse kohaselt põllutöministril on õigus igal aastal määrata kindlaks normaalse põllusaaduste pakkumise koguse, mis tuletatakse eriarvutuste najal. Pakkumise koguse määramisel arvestatakse viimase kümne aasta keskmist põllusaaduste toodangut, tarvitatud ja eksporditud saaduste kogust ning normaalset iga-aastast saaduste reserviaduseisu. Selle „laduseisu” kogus erineb üksikute saaduste suhtes — nisul 15%, maisil 7%, riisil 10% jne. saagist.

Kooskõlas arvutatud keskmise normaalse pakkumiseiga põllutöminister määrab kind-

laks külvipinnanormi igale üksikule põllukultuurile, mis omakorda ositatakse osariikide, ringkondade ja üksikute farmide vahel. Seadus reserveerib endale seisukoha ka saaduste ülepakkumise puhul. Kui näiteks pakkumine nisu ületab 35%, maisil 10%, puuvillal 7% ja tubakal 5%. kindlaksmääratud pakkumise normi, määrab minister peale tootmisenormi ka turustamisenormid. Siinjuures tuleb märkida, et seaduse kohaselt võib turustamisenorme panna kehtima ainult $\frac{2}{3}$ farmerite nõusolekul, mida saadakse teada rahvahääletuse kaudu. Uues seaduses on märksa kõvendatud sanktsioone seaduse rikkumise eest. Kindlaksmääratud tootmisenormist üleastumisel farmer kaotab tulevikus õiguse igasugu riiklike toetuste saamiseks. Pealeselle on nähtud ette ka kaunis suured rahatrahvid. Veel rängemad on trahvid turustamisenormidest üleastumise eest. Trahv nisu ja maisi ülenormi turustamise eest on 15 senti buš., tubakal 50% tema turuhinnast jne. Uuteks momentideks käesolevas seaduses osutuvad veel nisu ja maisi reservfondide sisseseadmine ja riikilik nisusaagi kindlustuse kava. Riiklik nisusaagi kindlustamine toimub esialgu katsena, et jõuda selgusele, kas ta osutub elujõuliseks ja on kohandatav ka teistele põllukultuuridele.

Finantsiline abi, mida seadus pakub farmeritele preemiate maksmisega „pinna viljakuse säilitamise” eest, näeb ette veel erilisi laene, milliseid antakse saaduste pantimisel, kui hinnad neile langevad alla 52% pariteedi tasemelt (s. o. tasemelt, mis annaks kaupadele keskmise 1909—14. a. ostujõu).

Uue seaduse jõustumisel põllutöminister Wallace määras kohe kindlaks 1938. a. külvipinnanormid. Puuvillakülvipinna normiks 1938. a. määrati 26 milj. aakrit 1937. a. 34 milj. aakri vastu. Vastavalt sellele väheneks ka puuvillatoodang. Konstateerides puuvilla suurt pakkumist minister tunnistas tarvilikuks määrata puuvillale ühtlasi turustamisenormid. 1938. a. märtsil teostati esimene rahvahääletus ja saadi $\frac{2}{3}$ puuvillatootjate nõusolek mainitud normide seadmise heaks. Preemiad, milliseid makstakse farmeritele piiratud külvipinna (tootmisenormi)

eest on: maisitootjaile 10 centi buš., nisutootjaile 12 centi buš. ja puuvillatootjaile 2,4 centi naelalt, kuid preemiade summa ühele farmerile ei tohi ületada 10 000 dol. Uuele põl-

lumajanduse korralduse seadusele USA-s pannakse suuri lootusi, kuid tema lühikese kehtivusaja tõttu on veel raske teha mingeid hinnanguid.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

TÖÖSTUSETTEVÕTTED JA TÖÖLOLU.

INDUSTRIAL ENTERPRISES, AND EMPLOYMENT.

K. a. veebr. toimus tööolude kujunemine tööstuses tõusutähe all. Ettevõtete ja töötajate arv, arvatud kaasa ehituse alal arvestatud ettevõtted, näitavad tõusu. Ulatuslikumaiks tööstustegevuse laienemise aladeks olid puu- ja kehakatte- ning pudukaupade-tööstus, kuna aktiivsuse nõrgenemine toimus peamiselt mäe-, toit- ja maitseainete- ning jookide-tööstuses. Kõigis teisis tööstusharudes olid inimtöömahu muutused väikesed.

K. a. 1. märtsil oli suurtööstuses tegevaid ettevõtteid (20 ja enam töölisega ettevõtted) 415 eelmise kuu 409 ja m. a. sama aja 413 vastu ning kesktööstuses (5—19 töölisega ettevõtted) 1070 eelmise kuu 1055 ja m. a. 1. III 974 vastu. Seega on suurenemine suur- ja kesktööstuses võrreldes eelmise kuu ja m. a. sama ajaga vastavalt 21 ja 98 ettevõtet.

Inimtöõjõumahu kujunes suur- ja kesktööstuses võrreldes eelmise kuu ja eelmiste aastate sama ajaga järgnevalt:

Töötajate arv tööstuses 1. III 39.

	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1. III 1989	47 841	9 781	57 072
1. II 1989	47 059	9 590	56 649
1. III 1988	45 887	8 688	54 475
1. III 1987	42 758	9 048	51 806
1. III 1983	28 333	4 960	33 293
1. III 1929	31 783	5 388	37 121

Suurenemine 1. III 39.

Võrreldes	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1. II 1989	262	141	428
1. III 1988	1 504	1 093	2 597
1. III 1987	4 583	688	5 266
1. III 1983	19 008	4 771	23 779
1. III 1929	15 558	4 393	19 951

Murdudes ja kaevandusis töötas 1. III k. a. suur- ja kesktööstuses 4 581

töötajat, mis on väiksem eelmisest kuust 199 töötajat ehk 4,2%, kuid suurem m. a. sama aja seisust 14 töötajat ehk 0,3%. Tööjõu vähenemine toimus kõigis selle tööstusharu erialades. Nii vähenes töötajate arv turbatööstuses 90 töötajat ehk 13,5%, sellest turbabriketitööstuses — 79 töölist ehitustööde lõppemise tõttu, õlikivikaevandusis — 87 töötajat ehk 2,2% ning kivi- ja paemurdudes — 22 töötajat ehk 14,3% võrreldes eelmise kuuga. Võrreldes m. a. sama ajaga on suurenemine õlikivikaevandusis 54 töötajat ehk 1,4%, kivi- ja paemurdudes vallandati 46 töötajat ehk 25,8%.

Mineraalide töötlemise alal ei olnud veebr. suure ja kesktööstuses inimtöõjõumahu muutusi; võrreldes m. a. sama kuuga oli k. a. neil aladel töõmaht 373 töötajat ehk 16,2% suurem. Tsemendi-, lubja- ja kipsitööstuses suurenes tööjõu arv 10 töötaja võrra ehk 1,2% ning savi- ja keraamikatööstuses 0,3% võrreldes eelmise kuuga. Samal ajal vähenes töötajate arv klaasitööstuses 1,1%. Võrreldes 1933. a. sama ajaga suurenes töötajate arv tsemendi-, lubja- ja kipsitööstuses 125 töötajat ehk 17,4% ning klaasitööstuses 256 töötajat ehk 29,7%, kuid vähenes savi- ja keraamikatööstuses 20 töötajat ehk 3,1%.

Metallitööstuses tegeles 1. III k. a. suur- ja kesktööstuses 7 717 töötajat, mis on väiksem eelmise kuu seisust 59 töötajat ehk 0,8% ja suurem 1933. a. samast ajast 48 töötajat ehk 0,6%. Metallitööstuse erialadest osutavad väikest töõmahulainenemist ainult mehaanika- ja lukusepatöõkojad — 22 töötajat ehk 2,7%, kuna kõik teised selle tööstusharu erialad peale masinaehituse, kus töõmaht jäi endiseks, näitavad töõmahu kitsenemist. Nii vähenes töötajate

arv laevaehituses 0,9%, raudtee- ja trammi-töökodades — 0,6%, mitmesuguste metallesemete valmistamise alal 0,2% ja elektriaparaatide valmistamise alal — 61 töötajat ehk 5,2% võrreldes eelmise kuuga. Ses allrühmas on hooaja möödumisel tegevus vähenenud eriti raadiovastuvõtjate valmistamise alal, kus töötatakse väiksema arvu töölistega ning lühendatud tööajaga arvatavasti kuni järgmise hooajani. 1938. a. sama aja seisuga võrreldes on tööjõu arv suurenenud raudtee- ja trammitöökodades 53 töötajat 3,6%, elektriaparaatide valmistamise alal — 179 töötajat ehk 19,1% ning mehaanika- ja lukusepatöökodades — 119 töötajat ehk 16,8%. Samal ajal vähenes töömaht masinaehituse alal 183 töötajat ehk 7,1%, laevaehituses — 40 töötajat ehk 5,7% ning mitmesuguste metallesemete valmistamise alal 95 töötajat ehk 10%.

Keemiatööstuses töötas 1. III k. a. suur- ja kesktööstuses 3255 töötajat, mis on kõrgem eelmise kuu seisust 5 töötajat ehk 0,2% ja m. a. samast ajast 441 töötajat ehk 15,7%. Töömahu suurenemine toimus seebi- ja küünlatööstuses 1,9% ja kiviõlitööstuses — 0,2%; teisis selle tööstusharu erialades, peale tuletikutööstuse, osutas töömaht vähenemist. Nii vähenes töömaht kummitööstuses 0,7% ja mitmesuguste keemiaainete tööstuses 0,1% võrreldes eelmise kuuga. Võrreldes 1938. a. sama ajaga suurenes inimitööjõumaht tuletikutööstuses 1%, kummitööstuses — 2,9%, seebi- ja küünlatööstuses — 57 töötajat ehk 37,3%, kiviõlitööstuses — 332 töötajat ehk 22,8% ning mitmesuguste keemiaainete tööstuses 43 töötajat ehk 5,2%.

Nahatööstuses suurenes tööjõu arv veebr. võrreldes eelmise kuu ja m. a. sama ajaga vastavalt 22 töötajat ehk 2,8% ja 63 töötajat ehk 8,3%. Toornahatööstuses oli suurenemine vastavalt 17 töötajat ehk 2,6% ja 53 töötajat ehk 8,7% ning nahkesemete valmistamise alal — 3,3% ja 6,9%.

Tekstiiltööstuses oli 1. III k. a. töötajaid suur- ja kesktööstuses 12857, mis on madalam eelmisest kuust 74 töötajat ehk 0,6%, kuid kõrgem 1938. a. sama aja seisust 450 töötajat ehk 3,6%. Veebr. suurenes töömaht köie-, nõöri- ja niiditööstuses

8 töötajat ehk 2,9%, apretuur- ning värvimistööstuses — 37 töötajat ehk 5,7% ning kunstsiidriide ja pudukaubatööstuses 0,5%. Vähenemine toimus puuvillatööstuses 118 töötajat ehk 2,5%, villatööstuses — 11 töötajat ehk 0,4%, kuna linatööstuse töömaht võrreldes eelmise kuuga jäi endiseks.

Võrreldes 1938. a. veebr. suurenes töömaht kõigis selle tööstusharu erialades peale lina- ja kunstsiidriide- ning pudukaubatööstuse, kus vähenemine ulatub vastavalt 3,7% ja 5,6%. Nii suurenes töötajate arv puuvillatööstuses 534 töötajat ehk 13,2%, villatööstuses — 98 töötajat ehk 3,9%, köie-, nõöri- ja niiditööstuses — 15 töötajat ehk 5,5% ning apretuur- ja värvimistööstuses — 30 töötajat ehk 4,5%.

Välismaiste tellimuste puudus annab end ikka tunda osal selle tööstusharu vabrikuil, mistõttu tuli vähendada tööjõudu ja töötada osalt lühendatud tööajaga.

Puutööstuses tegeles 1. III k. a. suur- ja kesktööstuses 5324 töötajat, mis on kõrgem eelmise kuu seisust 611 töötajat ehk 13% ning m. a. samast ajast 1,18 töötajat ehk 2,3%. Saeveskite alal võis märgata veebr. aktiivsuse tõusu metsamaterjali töötlemishooaja kättejäudmise puhul, kus töötajate arv suurenes 583 töötajat ehk 30,4%. Mööbli- ja vineeritööstuses suurenes töömaht 0,4% ja muude puuesemete valmistamise alal 18 töötajat ehk 3,6% võrreldes eelmise kuuga. Võrreldes m. a. sama ajaga suurenes töötajate arv saeveskite alal 275 töötajat ehk 12,4% ja muude puuesemete valmistamise alal 24 töötajat ehk 4,8%, kuna mööbli- ja vineeritööstuses vähenes töötajate arv 181 ehk 7,3%.

Paberitööstuses oli 1. III k. a. suur- ja kesktööstuses 2890 töötajat, mis on peagu võrdne seisuga kuu tagasi. Ehkki paberi- ja puumassi turustamisel välismaal on endiselt raskusi, oli suurenemine 1938. a. sama ajaga võrreldes paberi- ja tselluloositööstuses 282 töötajat ehk 13% ning paberesemete valmistamise alal — 24 töötajat ehk 5,8%.

Polügraafiatööstuses suurenes töötajate arv suur- ja kesktööstuses võrreldes eelmise kuuga 0,2% ja m. a. sama aja seisuga — 5,9%.

Tööloa ja töölste teenistus tööstuses — *Employment, and Earnings in Industry.*

	Töötajate arv Number of Workers			Tunniteenus suur- ja kesktööstuses veebruaris 1939. Hourly Earnings in Large-scale Ind. in February, 1939					
	1. III 1939		± Veebruaris 1939 In February, 1939	Senti tunnis Sents per Hour		Indeksid (eelmise aasta vastav kuu-100) Indexes (Corresponding Month of Previous Year - 100)			
	Suurtööstus Large-scale Industry	Suur- ja kesktöös- tus — Large-scale and Middle-sized Industry				Teenistuse nimesisväärtus Nominal Earnings		Reaalteenus Real Earnings	
				M.	N.	M.	F.	M.	N.
I Murrud ja kaevandused — Mines and quarries	4 499	4 581	— 199	46,9	26,6	111	105	110	104
II Mineraalide töötlemine — Mineral working industry . .	2 237	2 840	— 1	40,1	22,4	106	104	105	103
III Metallitööstus — Engineering industry	6 857	7 717	— 59	47,3	27,3	108	108	107	107
IV Keemia- ja keemiatööstus — Chemical ind.	2 911	3 255	+ 5	37,3	28,2	101	105	100	104
V Nahatööstus — Leather ind.	605	820	+ 22	39,1	22,2	107	103	108	102
VI Tekstiilitööstus — Textile ind.	12 135	12 857	— 74	37,2	23,5	108	108	107	107
VII Puutööstus — Woodworking industry	4 157	5 824	+ 611	41,1	27,6	104	108	103	107
VIII Paberitööstus — Paper ind.	2 774	2 890	+ 4	89,4	25,7	85	99	84	98
IX Polügraafiatööstus — Poly- graphic industry	1 632	2 141	+ 5	51,4	32,3	108	108	102	102
X Toit-, maitseain- ja jookide ts. — Foodstuff, stimul. and beverage industry	3 694	6 643	— 107	40,9	22,5	108	105	105	104
XI Kehakatte- ja pudukaupade ts. — Clothing a. dry-goods ind.	1 991	3 007	+ 345	48,9	25,4	108	105	105	104
XII Ehitustööstus — Building ind.	3 181	3 644	— 19	39,3	20,4	107	101	106	100
XIII Elektri- ja gaasi- ja vees- varustus — Electric power plants, gas and water works	1 043	1 124	— 21	46,5	31,8	100	100	99	99
XIV Puhastustööstus — Sanitat- ion industry	125	429	+ 1	40,5	28,9	99	113	98	112
Kokku — Total	47 341	57 072	+ 423	42,3	27,1	103	107	105	106

Toit-, maitseainete- ja jookide tööstuses tegeles 1. III k. a. suur- ja kesktööstuses 6 643 töötajat, mis on madalam eelmise kuu seisust 197 töötajat ehk 2,9%, kuid kõrgem 1938. a. samast ajast 621 töötajat ehk 10,3%. Inimtöömahu vähenemine toimus kõigis selle tööstusharu erialades, peale jahuveskite ja piimatööstuse, kus töömaht suurenes vastavalt 5,7% ja 2%, kuna toiduõlide- ja -rasvade tööstuses tööjõu arv jäi endiseks. Nii vähenes töötajate arv leivatööstuses 12 töötajat ehk 2,2%, šokolaadi- ja kompvekitööstuses tellimuste vähenemise tõttu — 82 töötajat ehk 5,2%, konservitööstuses — 1,3%, kartuli- ja siirupitööstuses 24,2%, piiritustööstuses — 11,8%, linnase- ja õlletööstuses — 1,7%, karastavate jookide tööstuses — 12,1% ja tubakatööstuses — 0,6% võrreldes eelmise kuuga. Võrreldes 1938. a. sama ajaga suurenes tööjõu arv jahuveskites 13,4%, leivatööstuses — 6%, šokolaadi- ja kompveki-

tööstuses — 9,8%, konservitööstuses — 3,4%, tapamajades — 14,7%, piimatööstuses — 14,6%, toiduõlide- ja -rasvade tööstuses — 12,8%, piiritusvabrikuis — 2,9%, veini- ja likööri- ja jookitööstuses — 12,5%, linnase- ja õlletööstuses — 26,2%, karastavate jookide tööstuses — 57,8% ja tubakatööstuses — 1,7%.

Kehakatte- ja pudukaubatööstuses tõusis töötajate arv 1. III k. a. kevadhooaja lähenemise tõttu suur- ja kesktööstuses 3 007-le, mis on kõrgem eelmise kuu seisust 345 töötajat ehk 13% ja m. a. samast ajast 285 töötajat ehk 10,5%. Rõiva- ja pudukaubatööstuses suurenes töötajate arv veebr. 177 töötajat ehk 16,1%, jalanõudetööstuses — 116 töötajat ehk 13,5% ning moe- ja pudukaubatööstuses — 69 töötajat ehk 11,6% võrreldes eelmise kuuga. Võrreldes 1938. a. sama aja seisuga suurenes töömaht jalanõudetööstuses 146 töötajat ehk 17,5% ning moe- ja pudukaubatööstuses 114 töötajat ehk 20,7%.

Ehitustööstuses oli koos riigitööstustettevõtte a.-s. „Ehitaja“ ja Teedeministeriumi Ehitusosakonna töötajatega 1. III k. a. 3 644 töötajat, seega 19 töötajat ehk 0,5% vähem kui veebr. algul. Võrreldes 1938. a. 1. III on tagasimine 344 töötajat ehk 8,6%. Võrreldes eelmise kuu ja m. a. sama ajaga vähenes töömaht vastavalt hoonete ehitamise alal 89 töötajat ehk 4,3% ja 685 töötajat ehk 24,7%, kuna välisehituste alal töömaht suurenes vastavalt 70 töötajat ehk 4,4% ja 341 töötajat ehk 25,9%.

Elektrijaamades ning gaasi- ja vesivarustise alal vähenes töömaht veebr. 21 töötajat ehk 1,8%, kuid oli kõrgem m. a. samast ajast 56 töötajat ehk 5,2%. Elektriijaamades vähenes tööjõu arv 22 töötajat ehk 2,5% võrreldes eelmise kuuga, kuid ületas 1938. a. sama aja 59 töötaja ehk 7,4%-ga.

Puhastustööstuses tegeles 1. III k. a. suur- ja kesktööstuses 429 töötajat, mis on suurem eelmise kuu ja m. a. samast ajast vastavalt 0,2% ja 13,8%.

Töölise töötundide üldarv suur- ja kesktööstuses (1000):

	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1939. a. veebr.	7 016	1 420	8 436
1938. a. veebr.	6 818	1 241	8 059
1937. a. veebr.	6 106	1 247	7 353
1936. a. veebr.	5 793	1 122	6 915

Suurenemine või vähenemine 1939. a. veebr. (± %):

Võrreldes	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1938. a. veebr.	+ 2,9	+14,4	+ 4,7
1937. a. veebr.	+14,9	+13,9	+14,7
1936. a. veebr.	+21,1	+26,6	+22,0

Tegelik inimtööjõumaht (töölise töötundide üldarv) ületas k. a. veebr. m. a. sama kuu töömahu 4,7%, kuigi osa ettevõttest osalt sesooni vaikuse tõttu töötas lühendatud tööajaga.

Töölise keskmine tööpäevapikkus oli k. a. veebr. suurtööstuses meestöölisel 8,10 ja naistöölisel — 7,88 tundi. Tööpäev lühenes veebr. võrreldes jaan. suurtööstuses mees- ja naistöölisel võrdelt 0,6%, kesktööstuses aga pikenes meestel 1% ja naistel 0,3%.

Rööbiti töömahu laienemise ning teisalt töötasunormide tõusuga on palgaliste teenistuse kogusumma tõusnud. Veebr. ületas see m. a. sama kuu palgasumma 0,4 milj. kr. Kogusummas ulatus palgaliste teenistus suur- ja kesktööstuses juba 3,9 milj. kr.

Palga üldsumma suur- ja kesktööstuses (1000 kr.):

	Töölised	Administratsioon	Kokku
1939. a. veebr.	3 005	857	3 862
1938. a. veebr.	2 766	756	3 522
1937. a. veebr.	2 234	608	2 842
1936. a. veebr.	1 997	542	2 539

Suurenemine või vähenemine 1939. a. veebr. (± %):

Võrreldes	Töölised	Administratsioon	Kokku
1938. a. veebr.	+10,4	+13,4	+11,1
1937. a. veebr.	+36,8	+41,0	+37,6
1936. a. veebr.	+53,0	+58,1	+54,1

K. a. veebr. oli tööstustöölise keskmine tunniteenistus suurtööstuses meestel 42,3 ja naistel — 27,1 s ning kesktööstuses meestöölisel — 35,6 ja naistöölisel — 22,6 s. Veebr. tõusis töölise keskmine tunniteenistus suurtööstuses meestel 2,2% ja naistel 1,5% ning kesktööstuses — meestel — 3,8%, naistel aga langes 1,7%. Võrreldes 1938. a. sama kuuga tõusis tunniteenistus suurtööstuses meestöölisel 6,3% ja naistöölisel — 6,7% ning kesktööstuses meestel 4,7% ja naistel — 4,1%.

Reaalteenistus (teenistuse ostujõud tunniteenistuse alusel) tõusis veebr. võrreldes 1938. a. sama ajaga suurtööstuses meestel 5% ja naistel — 6%.

Tööõnnetusi oli k. a. veebr. 791, sellest suurtööstuses 724 ja kesktööstuses — 67. Seega tuleb milj. töötunni kohta suurtööstuses 103,2 ja kesktööstuses — 47,2 ning keskmiselt — 93,8 tööõnnetust. Suhteliselt langes tööõnnetuste sagedus k. a. veebr. võrreldes eelmise kuuga 10,4%, sellest suurtööstuses 12,1%, kuna kesktööstuses tööõnnetuste sagedus samal ajal tõusis 13,6%. Võrreldes 1938. a. veebr. tõusis tööõnnetuste sagedus 0,5%, sellest kesktööstuses 63,4%, kuna see aga suurtööstuses vähenes 2,9%.

RAUDTEETEGEVUS VEEBRUARIS 1939.

ACTIVITY OF RAILWAYS IN FEBRUARY, 1939.

K. a. veebr. oli maksulise kauba vedu ja tulude laekumine aktiivne, reisijate liiklus aga passiivne võrreldes m. a. Kaubavedu oli elavam koguselt ja ka tn-km arvult, esimene 205 tuh. tn m. a. 194 tuh. tn vastu ehk 4,6%, ja teine 21 828 tuh. tn-km 19 243 tuh. tn-km ehk 13,4% k. a. kasuks. Kaubavedu oli aktiivsem laiarööpmelisel teel, kus veetud kogus suurenes m. a. 128 tuh. tn-lt 145 tuh. tn-le ehk 13,7% ja tn-km arv m. a. 14 528 tuh-lt 17 178 tuh-le ehk 18,2%. Kitsarööpmelisel teel muutus aga maksulise kauba vedu passiivseks koguselt kui ka tn-km arvult. Kogus kahanes 9,1%, tn-km 1,4%.

Pagasi veeti tänavu 0,4 tuh. tn m. a. 0,5 tuh. tn vastu ehk 20,0% vähem. Tn-km arv aga suurenes ühe tn keskmise veokauguse pikkenemise tõttu m. a. 41 tuh-lt 43 tuh-le ehk 4,9%.

Tasuline reisijate liiklus kahanes arvuliselt üldarvus m. a. 848 tuh-lt 818 tuh-le ehk 3,3%. Kahanemine on tingitud lühimaa-sõitjate (Tallinn-Pääsküla vahel, mis evib üldarvust ca 60%-st osatähtsust) kahanemisest 5,6% võrreldes m. a. Reis.-km arvus oli väike tõus, mis oli tingitud peamiselt ühe pikamaareisija keskmise sõidukauguse pikenenemisest m. a. 48,8 km-lt 50,1 km-le ja lühimaa-reis-km kahanemisele vaatamata oma väikese osatähtsuse tõttu ei pääsenud mõjustama reis-km üldarvu. Reis-km oli k. a. veebr. 22 956 tuh. m. a. 22 833 tuh. km vastu ehk 0,5% enam. Reisijate liiklus oli reis-km järgi laiarööpmelisel teel pikamaasõitjate arvel 3,2% suurem, kuna lühimaa-reis-km

5,4% ja kitsarööpmelisel teel 3,6%-ga väiksem.

Jaamakassade esialgse kokkuvõtte järgi laekus tulu tuh. kr.:

	1938	1937	± kr.	± %
Üldse	1 125	1 060	+65	+ 6,1
sellest: reisijateveost	394	385	+ 9	+ 2,3
pagasiveost	28	23	+ 5	+21,7
kaubaveost	676	680	+46	+ 7,3
muud tulud	27	22	+ 5	+22,7

Üldsummas laekus 65 tuh. kr. ehk 6,1% tulu enam mullusest. Osatähtsusest väiksemad tululiigid laekusid aktiivsemalt, ca 20%, kuna suuremate tululiikide enamlaekumises on märgata tagasihoidlikkust. Nii laekus reisijateveost, vaatamata selle veoliigi passiivsusele, 2,3% ja kaubaveost — 7,3% enam m. a-st.

Jõuvankrite vedu linnades vähenes m. a. 1 529 tn-lt 1 016 tn-le ehk 33,6%. Nimetatud vedu toimus raudtee-jõuvankreil, millest 123 tn veeti Puka-Tõrva vahel. Renditud jõuvankreil, millised lepingute põhjal veavad kaupu jaamadest maale, elavnes kaubavedu 355 tn-le m. a. 237 tn-lt ehk ca 50%, kusjuures tn-km arv suurenes üle 30% — 8 tuh-le m. a. 6 tuh-lt.

Elarvega võrreldes on 11 kuu tegevus raudteel %% järgmine:

	1938	1937
Tulu üldse	91,5	96,0
sellest: reisijateveost	94,7	94,9
kaubaveost	89,4	100,1
reis.-km	97,8	101,5
tn-km	94,4	130,4
pagasi tn-km	108,4	106,3

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa kinnitatud projekti ja kirjelduse kohaselt:

- Tööstus o/ü-le „Paberpool“, Tallinnas, Mulla 3, paberpoolide-tööstuse ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab kuni 8 töölit. Jõuandjaks 5 el.-mootorit 8,75 HJ. Valmistatakse paberpooli tekstiiltööstusile.

- Firma A. Kask & Ko. omanikele H. Tomson ja E. Parve, Tallinnas S. Tartu m.

nr. 75 asuvas ning ümberkorraldatud kaalutööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab kuni 8 töölit. Jõuandjaks üks el.-mootor 1,5 HJ. Valmistatakse mitmesuguseid kaale.

- A/s-le „Volta Tehased“, Tallinnas Soo 27 asuva ning ümberkorraldatava tööstushoone ruumide 2b ümberehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 153 töölit. Jõuandjaks 175 el.-mootorit 440 HJ. Valmistatakse

elektrimootoreid, transformaatoreid, mitmesuguseid elektriparaate, ventilaatoreid ja pumpi vedelike jaoks.

● K. Tomassoni'le, Tartus Pärna 28 asuva villatööstuse ümberehitamiseks, korraldamiseks ja sisseeadmiseks ning varem ehitada lubatud ruumide kasutamiselevõtmiseks. Ettevõttes töötab 19 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 10 HJ. Värvitakse, pestakse, vanutatakse ning hüvestatakse kangaid.

● J. Kirsile, tema Mustjala vallas, Kudemäe külas, Saaremaal asuva jahu- ja saeveski ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseeadmiseks. Jahuveskis töötab kuni 4 töölisi ja saeveskis kuni 26 töölisi. Ühiseks jõuandjaks lokomobiil 40 HJ. Jahvatatakse teravilja ning saetakse metsa ehitusmaterjaliks.

● P. Rennenkampfi'le, Vao vallas, Virumaal asuva Karma-nimelise tärglisvabriku ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseeadmiseks. Ettevõttes töötab 5 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 25 HJ. Valmistatakse kartulitärklisi.

● H. Kopfi'le, Paldiskis Mere 2 asuvas „Keramia“ nimelises savitööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 12 töölisi. Jõuandjaks naftamootor 14 HJ. Valmistatakse glasuurahjupotte ning -seinaplaate.

● A/s-le „Pärnu linatööstus“, Pärnus Kurssaare m. 6 asuva linatööstuse värvimisosakonna korraldamiseks ja sisseeadmiseks. Ettevõttes töötab 55 töölisi. Pleegitatakse linast riid ja värvitakse, pestakse, vanutatakse ning hüvestatakse villaseid kangaid.

● A/s-le „Eestisiid“, Tallinnas Volta 2 asuvas ning ümberkorraldatud tekstiiltööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab kuni 450 töölisi. Jõuandjaks 32 el-mootorit 190 HJ. Kraasitakse ja kdratakse puuvilla ning kootakse villast, puuvilla- ja siidkangaid.

● A. ja M. Univeri'le, Tartus Meltsiveski 40/42 asuva jahuveski korraldamiseks ja sisseeadmiseks. Ettevõttes töötab 43 töölisi. Jõuandjaks lokomobiil 170 HJ. Jahvatatakse teravilja.

● J. Elsteini'le ja J. Lepale nende Mõniste vallas, Peetri jõel, Võrumaal asuvas ning ümberkorraldatud Tiitsa-nimelises jahu- ja saeveskis töötamiseks. Ettevõttes töötab 3 töölisi. Jõuandjaks lokomobiil 40 HJ ja vesiturbiin 20 HJ. Jahvatatakse teravilja ning saetakse metsa ehitusmaterjaliks.

● Aavere Kartuliühingule, Kiltsi jaamas, Järvemaal asuvas ning ümberkorraldatud Aavere-Raigu piiritustehases töötamiseks. Ettevõttes töötab 6 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 20 HJ. Toodetakse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● H. Adofi'le, Tartus Tähe 134 asuvas ning nõuete kohaselt sisseseatud lihasaadustetööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 5 töölisi. Jõuandjaks el-mootor 10,2 HJ. Valmistatakse, keedetakse ning suitsutatakse vorste, sinke ning teisi lihatööstussaadusi.

● Võisiku Kartuliühisusele, Viljandimaal, tema Põltsamaa linna läheduses, Võisiku asunduses asuva piiritustööstuse korraldamiseks ja sisseeadmiseks. Ettevõttes töötab 5 töötajat. Jõuandjaks aurumasin 15 HJ. Toodetakse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● J. Brede'le, Nõmmel Vabaduse pst. 101 asuvas ning ümberkorraldatud puutööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab kuni 5 töölisi. Jõuandjaks el-mootor 4 HJ. Valmistatakse uksti, aknaid treppe ja mööblid.

● Riigimõisade Valitsusele, Tallinnas Lai 39/41, tema, Harjumaal, Kuusiku riigimõisas asuvas ning ümberkorraldatud piiritustehases töötamiseks. Ettevõttes töötab 5 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 16 HJ. Toodetakse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● G. Birk'i värvimise ja keemilise puhastuse tööstuse omanikule H. Detloff'ile, Tallinnas Maakri 23 asuvas ning ümberkorraldatud värvimis-, apretuur- ja keemilise puhastuse tööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 18 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 40 HJ. Toimitakse riidekangaste ja valmisesemete pesemist, puhastamist, vanutamist, värvimist ning apreteerimist.

TULEKAHJUD 1938. A.

FIRES IN 1938.

1938. a. registreeriti 827 tulekahju, neist tekitas ainelist kahju 738 ehk 89,2% ja oli kahjutuid 89 ehk 10,8%. Võrreldes e. a-ga sagesid tulekahjud maal ja linnas. Kahjutute tulekahjude arv suurenes maal 35-ilt 1937. a. 48-le 1938. a. ja linnas langes 44-ilt 41-le. Tingitult eeskätt paremaist registreerimisvõimalusist linnas osutusid ka kahjutud tulekahjud m. a. seal suhteliselt sagedamaiks kui maal ainelist kahju tekitanud tulekahjud. Järgnevas vaadeldakse peamiselt neid, maal märgiti 552 ja linnas 186 e. a. 485 ja 135 vastu. 10 000 elaniku kohta oli maal keskmiselt 7,2 (1937. a. 6,3) tulekahju ja üksikuis mais 4,5—11,2 tulekahju. Väikseim arv langes Tartu- ja suurim arv Valgamaale. Arv osutus keskmisest suuremaks veel Pärnu- (10,8), Petseri- (10,4), Viljandi- (9,6) ja Saaremaal (7,8). Need maad on tulekahjude rohkuselt paistnud ka varemil aastail silma.

1932. a. alanud tulekahjude harvenemine sai alguse tulekindlustustingimuste muutmisest maal. Püsivamalt mõjustas aga tulekahjude arengut järgnenud majandusolude paranemine. (Tulekahjud tavaliselt sagedavad depressiooni- ja harvenevad majandusliku tõusu ajastul). (Kahjustanud tulekahjude arv maal ja linnas oli kokku 1931. a. 1115, 1932. a. 1023, 1933. a. 964, 1934. a. 826, 1935. a. 695 ja 1936. a. 613 (maal 483, linnas 130). Suuna muutuse sellesse arengusse tõi 1937. a. Nimetatud aastal näitas tulekahjude arv tagasihoidlikku kasvu (+7). Kasv jätkus 1938. a., kuid juba hoogsalt (+118 tulekahju).

Tallinnas märgiti 1938. a. 78 tulekahju, neist kahjuga 57 ja kahjuta 21. Tulekahjude läbi tekitatud aineiline kahju ulatus pealinnas 477 tuh. kr. Tulekahju põhjuseks oli 36 juhul (kahjuga) hooletus.

1938. a. oli ilmastikult, nagu eelminegi, enam-vähem normaalne. Märgatavamaks erinevuseks võrreldes e. a-ga oli sademete vähenemine, eriti kevadel ja eelkevad. Maal, kus tulekahjude sagedus sõltub suurel määral ilmastikust, eeskätt vabas looduses asetleidvate ja piksetulekahjude suure

osatähtsuse tõttu, rohkenesid tulekahjud tunduvamalt kevadel. Teisel aastaagadel sagesid tulekahjud samuti, ent tagasihoidlikumalt. Tulekahjude arv aastaegade järgi kujunes maal järgmiselt: suvel 191, kevadel 151, sügisel 122 ja talvel 88, mis on enam võrreldes e. a-ga vastavalt 16,43, 2 ja 6. Nagu tavaliseltki, ületas suvi tulekahjude arvult suuremääraliselt teisi aastaage, kuna talv püsis ses suhtes oma alatisel viimase kohal. Sügis ja kevad on tulekahjude sageduselt enamasti teineteisele lähedad, mistõttu nende vaheline kohtade vahetus on sagedane. Tulekahjude järsul rohkenemisel kevadel kujunes nimetatud kahe aastaaja erinevus mullu tavalisest suuremaks.

Linnas, kus vabas looduses asetleidvate tulekahjude arv on minimaalne, ei avalda sademed märgatavat mõju tulekahjude sagedusele. Kuid tunduvat mõju avaldab õhusoojuse määr, tingides suuri erinevusi tulekollete kasustamises üksikuil aastaagadel (tulekollete kasustamine, mis on sagedamaid tulekahjude põhjusi, toimub maal üksikuil aastaagadel ühtlasemalt). Linnas on talv püsinnud kindlalt esikohal tulekahjurohkuseit, kuna teised aastaajad, erinedes enamasti väikesemääraliselt tulekahjude sageduselt, muudavad peagu igal aastal järjekorda. M. a. registreeriti linnas talvel 61 (1937. a. 51), kevadel 49 (1937. a. 29), sügisel 43 (1937. a. 29) ja suvel 33 (1937. a. 26) tulekahju. Linnas olid tulekahjud suhteliselt harvemad kui maal üldse ja kõigil aastaagadel peale talve. Nimelt tuli 10 000 elaniku kohta tulekahjusid: üldse maal 7,2, linnas 5,3, talvel maal 1,1, linnas 1,8, kevadel maal 2,0, linnas 1,4, suvel maal 2,5, linnas 0,9 ja sügisel maal 1,6, linnas 1,2.

Sageli ei ole võimalik tulekahju tekkimise põhjust teha täpsalt kindlaks, neil juhtudel arvestati arvatavat põhjust, kui olevad andmed seda võimaldasid. Üksikute põhjuste osasuurus kõikus 6,0—49,2% üldarvust. Sagedamaks põhjuseks oli endiselt hooletus, millest sai alguse üldse 49,2% (363 tulekahju), maal 47,1% ja linnas 55,4%

üldarvust. Hooletuse osa on tegelikult veeli suurem, sest eripõhjusina arvestatud korratute tuleasemete, sädemete ja tahmapõlemise algpõhjuseks on suurelt osalt samuti hooletus. Hooletus avaldus puudulikus järelvalves kütmisel (76 tulekahju), liigkütumises (31), laste tulega mängimises ja hooletult käitumises (34) ning muul viisil tulega ja tulekardetavate ainetega hooletult käitumises (224). Teiste põhjuste osatähtsus tulekahju tekitajana kujunes järgmiselt: korratud tuleasemed 11,9% (88 tulekahju), sädemed ja tahmapõlemine 6% (44 tulekahju), pikne 7,4% (55), süütamine ja arvatav süütamine 13,7% (101), ning teadmata ja muud 11,8% (87 tulekahju). Muude hulgas arvestati töötamisel, peamiselt töötusettevõteteis (42 tulekahju), elektrijuhtmeist (15), isesüütamisest (9) ja plahvatusast (5) alanud tulekahjusid. M. a. sagesid hooletusest (+56 tulekahju), süütamisest (+45) ja mitmesuguseil ning teadmata põhjusil alanud tulekahjud (+40), harvenesid korratuist tuleasemest (—19) ja piksest (—4) tekitatud ning püsisid endisina sädemest ja tahmapõlemisest tekitatud tulekahjud.

Tulekahjude läbi tekitatud kahjusumma ulatus üldse 2572 tuh. kr., maal 1187 tuh. kr. ja linnas 1385 tuh. kr. Võrreldes e. a-ga osutus kahjusumma suurenenuks üldse 28,8%

ja linnas 135,9% ning vähenenuks maal 15,8%. (Kahjusumma muutus toimus peamiselt suurtulekahjude arvel. Tulekahjusid kahjusummaga üle 10 000 kr. oli maal 19 ja linnas 20, kahju üldsummaga vastavalt 356 tuh. kr. (1937. a. 692 tuh. kr.) ja 1211 tuh. kr. (1937. a. 481 tuh. kr.). Suuremad tulekahjud leidsid aset A. M. Luther'i vabr. (kahju 238 tuh. kr.), Sindi tekstiiltööstuses (257 tuh. kr.), Viljandi linavabr. (132 tuh. kr.) ja Seileri metallitööstuses Pärnus (144 tuh. kr.).

Kahjusumma 1000 kr.

Fire Losses in 1000 Kr.

	1938	1937	1936	1935	1934	1933	1932	1931
Maad . . .	1187	1410	894	865	1447	1533	2178	2149
Linnad ja alevid . . .	1385	587	401	658	2305	464	552	498

Kokku 2572 1997 1295 1523 3752 1997 2730 2647

Eeltoodud andmeis ei ole arvestatud riigimetsa tulekahjusid. Viimaseid registreeriti m. a. 175 (1937. a. 166). Neist tekitatud kahju moodustas 45 265 kr. ja kustutamiskulu 4334 kr. ehk kokku 49 599 kr. (1937. a. vastavalt 32 193 kr., 2394 kr. ja 34 592 kr.).

Tulekahjude puhul said 1938. a. vigastada 48 isikut, neist maal 39, ja surma 6 isikut, neist maal 3.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Vöiturul on seisund muutunud üldiselt vaikseks, kusjuures hindade kujunemises oli märgata ka nõrgenemist. Nii noteeriti meie vöihinnaks Manchesteris 116—118 š cwt e. n. 120—122 š vastu. Vastavalt välisturuhindade ja väljaveetud vöikoguste vahekorrad kujunemisele üksikute turgude järgi noteeriti meie eksportvöihinnaks 155 s kg. Tendents vaikne.

Vöi sissevedu Inglisse oli Uus-Meremaal ja Austraaliast märtsis 776 900 kasti m. a. sama kuu 917 300 kasti vastu. Aprillis on loodetav vöi sissevedu neist maist samuti väiksem, kuid mais loodetakse ületada m. a.

sissevedu. Tootmistingimused Uus-Meremaal kui ka Austraalias on k. a. olnud ebasoodsad, mistöttu vöitoodang on jäänud madalamaks kui m. a. samal ajal. Märtsi lõpul ja apr. algul näitas aga vöitoodangu kujunemine Austraalias paranemist, kusjuures kontrolljaamadesse sissetulnud vöikogus on suurem kui m. a. samal ajal.

Euroopa karjajandusmaailmas hinnatakse märtsi vöitoodangut samuti veidi madalamaks m. a. sama kuu erakorralisest suurest vöitoodangust. Taanis jäi, näit., vöitoodang märtsis väiksemaks kui m. a. samal kuul, kusjuures aga suu- ja sõratöve mõjustused piima-

toodangule tegelikult peagu puuduvad. Soodsate ilmastikuolude tekkides võib seisund tunduvalt paraneda. Tootmisolud olid samuti rahuldavad Balti riikides, Hollandis ja Saksas. Samuti on võitoodang Inglises k. a. tunduvalt kõrgem kui m. a.

JUUSTUTURG. — CHEESE MARKET.

Juustuturuseisund maailmas näitas üldiselt nõrgenemist. Nii olid k. a. juustuhinnad Inglises, kui määrava tähtsusega turul, veebr. kui ka märtsis madalamad m. a. samaaegseist hindadest, kusjuures hinnalangus märtsis jätkus.

Tallinnas noteeriti 12. IV eksportjuustule, mis on vanem kui 120 päeva, järgmised hinnad:

Šveitsi juust hinnati:

	Juusturaita raskus:	
	80 kg ja üle	alla 80 kg
12 a palli	120 s. kg	110 s. kg
12 B "	117 " "	107 " "
11 A "	118 " "	108 " "
11 B "	115 " "	105 " "
10 ABC palli	106 " "	106 " "

Siseturujuustuhinnaks noteeriti šveitsi juust 85—125 s. kg., hollandi juust 95—105

KASEIINITURG. — CASEINE MARKET.

Vastu ootusi näitas kaseiiniturg maailmas märtsis halvenemist. Esijoones oli see tingitud asjaolust, et Argentiina toodang tugevate veebruari sadude tõttu näitas tõusu. Sellele seltsib, et P.-Am. Ühendriigid, millised moodustavad tähtsa turu Argentiina kaseiinile, on ostjana langenud ära. Tagajärjeks on, et argentiina kaseiin püüab järjest enam vallutada Euroopa turgu.

Sellest tingitult oldi sunnitud alandama ka hindu, ja argentiina happekaseiini eksportihind langes kuni 15 £ 10 š tn cif London. Prantsuse happekaseiini eksportihind oli märtsi kestel 16 £ tn cif London, millist hinda võidi hoida vaid seetõttu, et toodang kui

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul jätkus nõrk tendents. Ka pühade-eelsel nädalal eesti peekonid kõrgema sordi hind lõdvenes veel 3 š. tsn-it. M. n.

Või väljavedu Eestist oli märtsis 924,7 tn m. a. sama kuu 790,5 tn vastu, suurenedes seega 27%. K. a. esimesel veerandil eksportsime võid 2 470,9 tn m. a. sama aja 2 258,8 tn vastu. Väljaveetud võikogusest läks Inglisse 1403 tn, Saksa 1047 tn ja ülejäänud osa teisile turgudele.

s. kg., backsteini juust 95—105 s. kg. ja tilsi juust 105—115 s. kg.

Konservjuust noteeriti rasvasisalduse järgi: juust, mille kuivaines on 35% rasva, 100—110 s. kg., 45% — 120—160 s. kg. ja 50% rasvasisaldusega juustuhinnaks — 150 s. kg.

Ühes riikliku juurdemaksuga saavad juustutööstused eksporditava šveitsi juustu eest järgmist hinda:

	Juusturaita raskus:	
	80 kg ja üle	alla 80 kg
12 A palli	160 s. kg	160 s. kg
12 B "	147 " "	137 " "
11 A "	148 " "	138 " "
11 B "	135 " "	125 " "

Juustu väljavedu k. a. on tunduvalt suurem m. a-st. Nii oli eksport veebr. 28 615 kg. m. a. 22 705 kg. vastu ja märtsis 19 342 kg. m. a. 17 823 kg. vastu. Kokku on aasta esimese veerandi eksport 82 569 kg. m. a. 55 556 kg. vastu, s. o. 43,6% enam.

ka tagavarad olid Prantsuses küllalt väikesed. Küll näitasid langust aga siseturu hinnad, ja kuna toodang näitab tõusu, võib tulla raskusi eksporthinna hoidmisel endisel tasemel. Ka Hollandis näitab toodang tõusu. P.-Am. Ühendriiges on tagavarad endiselt suured ja toodang arvatavasti saabuval hooajal kujuneb suureks, mistõttu P.-Am. Ühendriige tähtsus importmaana kaob.

Antud olukorras näib, et lähemal ajal ei ole loota hindade paranemist.

Tallinnas noteeriti 17. IV toorkaseiinile endised hinnad, s. o. I sordi hinnaks 13 s. ja II — 11 s. kg. franko piimatallitus.

lõpul ilmnes peekoniturul esimesi paranemistunnuseid, kuigi peekonitagarad ladudes on osalt veel müülmata. Eesti peekoni kõrgema

sordi noteering paranes m. n. lõpul 2 š tsn-lt, tõustes seega 85 š-le tsn.

Meil püsivad peekon- kui ka elussigade hinnad endiselt stabiilseina. K. n. maksavad eksporttapamajad peekonsigade eest endiselt järgmisi hindu:

Tapakaalud	I sort	II sort	III sort	IV sort
60—72 kg	92	87		Sise-
55,5—59 "	87	83		turuhinnad.
72,5—75 "	87	83		
75,5—80 "	88	79		

Elussigade hindadeks noteeriti:

100—121 kg rasked	61 s.	eluskaalu-kg
121—160 " " "	67 " " "	
üle 160 " " "	61 " " "	

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Tapaloomade- ja lihaturu tegevus püsib võrdlemisi rahulikuna juba kauemat aega. Hinnad, millised pühade-eelseil päevil vasikate ja noorte sigade juures kõvenesid, nõrgenesid pärast pihi taas endisele tasemele. M. n. kujunes veiste pakkumine-nõudmine keskmiseks. Eelolevaks nädalaks võib loota püsivat tendentsi.

Nädala keskmiselt maksus suurmitügil veiselihha:

Pullid (eluskaal üle 400 kg, tapakaal üle 200 kg.): rammusad 55—57 s., keskmised 53—55 s. kg; eluskaaluga 32—34 s. kg.

Pullid (eluskaal alla 400 kg, tapakaal alla 200 kg.): rammusad 53—55 s., keskmised (eksport) 51—53 s. ja lahjad 50—52 s. kg; eluskaalu järgi vastavalt 27—30—32 s. kg.

Lehmad- ja härjad: nuumatud 56—60 s., rammusad 51—56 s., keskmised 45—50 s. ja lahjad 38—44 s. kg; eluskaalu alusel 20—26—33—35 s. kg.

Mullikad (nuumatud, elusk. üle 300 kg. ja teisil elusk. 120—300 kg.): nuumatud 55—60 s., rammusad 51—53 s., keskmised (eksport) 51—53 s. ja lahjad 40—45 s. kg; eluskaaluga 22—27—32—34 s. kg.

Vasikate pakkumine-nõudmine keskmine. Tendents eelolevaks nädalaks selgu-

settu. Tapetud vasikad ühes naha ja pudemete-ga maksusid: nuumatud (elusk. üle 70 kg.) 65—75 s., rammusad 52—57 s., keskmised 45—50 s. ja lahjad 40—45 s. kg. Eluskaaluga vastavalt headuse sordile 28—35—39—51 s. kg.

Lambaid turustati vähe. Nõudmine keskmine. Tendents püsiv. Tapetud lambad nahata maksusid: rammusad 55—60 s., kesk-

mised 50—55 s. ja lahjad 45—50 s. kg. Eluskaalu alusel 35—46 s. kg.

Eksportlambaliha-noteering jäi k. n. endisele tasemele, s. o. makstakse vastavalt headusele Tallinna tapamajades 110—115 s. kg; eluskaalu järgi franko saatejaam 46—49 s. kg.

Sealiha pakkumine püsib nõudmise pii-res. Tendents eelolevaks nädalaks püsiv. Tapetud sead ühes peade-jalgadega maksusid: noored (eluskaal kuni 80 kg, tapakaal kui 60 kg.) 80—83 s., peekonkaalulised 80—82 s. kg, rasvasead 74—76 s. kg, lihasead 73—75 s. kg. ja lahjad vanad emised 67—72 s. kg; eluskaalu järgi maksusid sead 60—82 s. kg.

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalas		1939. a.	1938. a.	1937. a.
	10./IV 1939	8./IV 1939	1./I kuni 16./IV	1./I kuni 17./IV	1./I kuni 18./IV
VOI (tonni)					
<i>Butter (tons)</i>	205,8	15,1	2691,8	2525,8	2298,9
Sellest:					
Saksa . . .	84,8	15,1	1125,9	822,9	1085,2
Inglia . . .	141,5	—	1544,7	1698,3	1088,4
MUNAD					
(tuh. tk.) — <i>Eggs (1000)</i>	720	947	6298	1480	—
Sellest:					
Inglia . . .	432	—	3389	1048	—
Saksa . . .	288	947	2698	360	—
PEEKON					
(tonni) — <i>Bacon (tons)</i>	77,2	—	821,8	602,9	633,8
LINA (tonni)					
<i>Flax (tons)</i>	123,4	100,0	8520,9	2041,7	3115,9
Sellest:					
Inglia . . .	10,0	100,0	2065,4	1154,4	1007,0
Belgia . . .	—	—	50,7	167,9	140,8
Soome . . .	—	—	189,8	4,9	152,8
Saksa . . .	113,4	—	738,8	319,9	1181,7
Prantsuse . .	—	—	172,3	261,8	491,8

TOORNAHKADETURG. — RAWHIDE MARKET.

Toornahkadeturul püsib seisund endiselt kindel. Toornahkade hindade noteerimiskomisjoni koosolekul 12. IV s. a. Börsikomitee juures noteeriti toornahkade hinnad franko vastuvõtupunkt 17—23. IV s. a. järgmiselt:

Veisenahad, värsked I sort 70 s., II sort 68 s. ja praaknahad 50 s. kg, soolatud nahad I sort 82 s., II sort 74 s. ja praaknahad 60 s. kg. Tendents kindel.

Vasikanahad, kuiivad I sort kerged, värskelt kuni 3,5 kg, kr. 3.50 tk, II sort värskelt raskemad kui 3,5 kg. ühe kg. hind kr. 1.10 ja III sort praaknahad kr. 1.75 tk. Tendents kindel.

Lambanahad — I sort OJ kr. 3.35 tk, II sort J kr. 3.00 tk, III sort L kr. 2.25 tk,

IV sort K kr. 1.75 tk. ja V sort praaknahad kr. 0.60 tk. Tendents kindel.

Hobusenahad I sort soolatud 17 kg. ja üle ning värsked 20 kg. ja üle kr. 11.00 tk, II sort soolatud alla 17 kg. ja värsked alla 20 kg. kr. 8.00 tk ja III sort praaknahad kr. 5.00 tk. Tendents kindel.

Karusnahahindade noteerimiskomisjoni koosolekul Börsikomitee juures 5. IV s. a. noteeriti täisväärtuslike jahikarusnahkade hinnaks franko vastuvõtupunkt:

Metsjänes kr. 0,40 tk, punarebane kr. 16.00 tk, tuhkur (tõhk) kr. 5.75 tk, nirk kr. 3.00 tk ja naarits kr. 17.00 tk. Tendents püsiv.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunahindade kujunemises võis märkida viimaseil nädalail välisturul parane mist, kuna pühade tõttu nõudmine munade järele suurenes. Selle tagajärjel kõvenes ka meie eksportmunade kalkulatatsioonihind m. n. 55 s-le kg aprilli esimese nädala 53 s. vastu. Kuna aga riiklikult kindlustatud eksportmunade hinda alandati 70 s-le kg alates 12. apr. senise 90 s. vastu, nõrgenesid kanamunade hinnad siseturul. Praegu makstakse tootjaile eksportmunade eest 70 s. kg ja siseturumunade eest 60 s. kg franko kogumispunkt.

Meie kanamunatoodang kui ka väljavedu on näidanud tänavu suurenemist. Nii eks-

porditi meilt k. a. esimesel veerandil mune 4 680 680 tk. m. a. sama aja 831 960 tk. vastu. Väljaveetud munadest läks Inglisse 2 956 680 tk, Saksa 1 458 000 tk ja ülejäänud osa Šveitsi.

Eksportmunade kindlustatud hinna alandamise kui ka suureneva pakkumise tagajärjel nõrgenesid hinnad siseturul. Nii maksusid m. n. kanamunad s. paar:

Talinnas	13—16	Pärnus	10—14
Tartus	10—12	Narvas	14
Valgas	9—11	Võrus	10—13
Rakveres	9—10		

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahind langes. Nii noteeriti 17. aprillil s. a. Tallinna kohta järgmised piimahinnad: I valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 11 s. l ja müügil piimatööstustele 10 senti liiter. II valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 9 s. l ja müügil piimatööstustele 8 senti liiter. Piimahinna langust põhjustas tavaline pühadejärgne piimatarvituse nõrgenemine. Juba enne pühi oli piimapakumise suurem kui nõudmine, sellele lisandus veel pühadeaegne seisak piimamüügis. Suurendatud piimapakumist põhjustab kaugemalt piimavedu autodega. On nimelt hakatud piimahiingute piirkonnast piima Tallinna saatma otseselt. Kuna seda piima pakutakse hinnas kauplustele odavamate hin-

dadega, siis nõrgestab niisugune juhuslik piim ka piimahinda üldiselt. Arvata on, et odavnenu piimahinna juures ei tasu enam kaugemalt piimavedu, sest piima eest saadakse siis juba kohalikus meiereis rohkem hinda.

Alates 16. aprillist annab P. K. „Võleksport“ oma piima jaemüüjaile ja asutisile järgmiste hindadega: rööskpiim, I valik, pudelites 15 s. l ja lahtiselt 12 s. liiter. Rööskpiim, II valik, lahtiselt 10 s. l. Pas-tööritud piim pudelites 12 s. liiter.

Ka Nõukogude Venesse saadetava piima hind on alanenud käesolevast kuust alates keskmiselt $\frac{1}{2}$ sendi võrra liitrit. Praegu läheb Venesse piima 25 000 kg ümber päevas.

Piimasaatmine katkeb suviseks hooajaks nagu varemategi aastatel, alates 1 maist. On kuuldusi, et sügisel hakatakse tänavu piima saatma uuesti alles 1. oktoobrist alates eelmiste aastate 1. septembri vastu.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes möödunud nädalal senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	17—18	—	14—15	12
Tartus	16—17	13	—	10
Narvas	15	13	—	10

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Teraviljaturgudel on seisund võrreldes eelmise hinnanguga, mida andsime kaks nädalat tagasi, muutunud. Hindade langus, mis tollal laialt esines, on jäänud seisuma ja hinnad näitavad isegi kõvenemist. Teraviljahindade tõusu põhjendatakse maailmas valitseva poliitilise ebakindlusega, sest looduslikud tingimused viljakasvuks, saagilootuste hinnangud ja külviväljavaated ei põhjusta praegu hindade tõusu.

Saagilootused Ameerika taliviljakasvatuspriirkonnas näitavad paranemist. Ametlik saagihinnang ei ole veel avaldatud, kuid statistikavalitsuse eelhinnangu järgi osutuvad talinisu saagilootused 11 milj. buš. paremaiks erahinnanguist. Viimaseil nädalail valitsenud soodsad ilmastikuolud lasevad loota taliviljade seisundi paranemist veelgi. Argentiinas loodetakse tänavust teravilja kasvupinda kujunevat sarnlevaks m. a. ga, kui valitsus kindlustaks m. a. hinna, kuid teatud poolt avaldatakse kahtlustusi selle kohta, et hind määratakse sama kõrge.

L.-NSVL-us on talnisuiseisund hea, kuid

LINATURG. — FLAX MARKET.

Pühade vaheajal oli olukord linaturul vaiksem. Nüüd on olukord taas elavnenud. Linahind on endiselt kindel, kuna pakutavad tagavarad on õige väikesed. Nagu teatatakse, peab Saksa läbirääkimisi Poola ja Leedu-ga linaostu asjus ja loodetakse jõuda varsti tehinguks sõlmimiseni.

Ka šoti linahinnad on seejärgi püsinud endisel tasemel. Võru-Petseri lina pakutak-

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Pärnus	16	12	—	11
Valgas	15	—	—	10
Rakveres	15	—	—	11
Võrus	—	—	—	11—12

Ka Narvas ja Pärnus ilmnes eelmiste nädalatega võrreldes hinnalangus. Näib siiski, et teistes linnades piimahind enam alaneda palju ei saa, sest liiga madala hinna juures viiakse piim meiereidesse, kus praegugi koos lõssiga rohkem saadakse, kui maksavad mõnes linnas piimakauplused.

Volga piirkonnas on see aia keskmist, sõltuvalt ebasoodsaist talvitustingimustist. Samuti ei ole Volga piirkonnas väljavaated suvinisukülviuks soodsad, sõltuvalt halbadest niiskuseloludest.

Kaubanduslikud läbikäigud teraviljaturul on elavnenud. Argentiina sadamaist on saadetised tunduvalt suuremad kui m. a. samal ajal, kuid samuti ka suuremad kui mõned nädalad varem.

Nisuhinnaks oli Liverpoolis 8,02 kr. kv, Chicagos 9,75 kr. ja Winnipegis 8,58 kr.

Rukkihinnaks oli Chicagos 6,36 kr kv ja Winnipegis 6,13 kr.

Maisihinnaks oli Chicagos 7,26 kr. kv. Siseturgudel on teraviljakaubandus seemne- ja sordiviljade osas elavnenud, kuna toit- ja söotviljadega oli tehinguid vähem. Vaikus toit- ja söotviljakaubanduses oli osalt põhjustatud pühadenädalast. Riikliku teraviljakeskuse Riigi Viljasalve andmeil on loomasöödamüüke, millised pidid lõppema, pikendatud. Möödunud hooajal senini on loomasööti müüdnud Riigi Viljasalve poolt 6700 tn.

se hinnaga £ 84—85 inglise tonnilt cif R-sordi alusel.

Linahinnad šotis:

	12. IV 39	5. IV 39
Võru-Petseri R	£ 84—85	£ 84—85
Pärnu ülepuhastatud R.	£ 83—84	£ 83—84
Pärnu takk I sort	£ 87—88	£ 87—88
Läti liivonia R	£ 84—85	£ 83.10—84

Linahindade noteerimiskomisjoni koosolekul Tallinnas börsil 14. IV s. a. noteeriti lina-

kokkuostuhinnad riiklike standardsortide alusel franko kokkuostja ladu kg-lt s:

	Võru- ja Petserimaal	Mujal Eestis
R.	133	131
HD	124	123
D.	115	113
OD	106	104
LOD	97	95
H	88	86
Takk I sort		86
" II "		76
" III "		66
Ehitustakk		15—20

Tendents väikne.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

Apr. algul väljus suurem saadetis söögi-kartuleid, millega realiseeriti suuremad tagavarad Tallinna ladudes. Pühade ajal valitses vaikus kartulite väljaveos. Tallinna ladudesse ei ole viimasel ajal toodud kartuleid lisaks.

M. n. lõpul ilmad muutusid soodsamaiks kartulikaubandusele, mille tagajärjel randades tehti juba algust kartulite kokkuvõtmisega. M. n. tulid esimesed soomlaste purjekad Mahu sadamasse, kus alustati kartulite kokkuvõtmisega. Põllumeestel ei ole enam suuri kartulitagavaru, mis pärast ollakse pakumise tagasihoidlikumad. Senini ostetud kartuleid maksid soomlased kr. 3.50 kv., s. o. umbes sama hinda, nagu stigiselgi.

Lääne rannas mõned purjekaomanikud

Siseturul näib olevat elavamad huvi lina-ostu vastu.

Petseri kuulaadale 17. IV toodi lina ainult 35 kaalu, s. o. ca 5 000 kg. Kuid nõudmine lina järele oli elav ja kõik lina osteti kiiresti hinnaga kuni kr. 1.35 R-sordi kg-lt.

Osalt takistas küll sajune ilm lina turulekut, kuid ka tagavarad ei ole enam nimetamisväärst ja erilist huvi ei näi olevat viimaste jääkide realiseerimiseks.

Tallinna turul pakutakse praegu rohkesti salatit ja rediseid, mistõttu nende varaste köögiviljade hind on langenud juba võrdlemisi madalale. Salatit saab osta, 120 s. kg ja rediseid alates 7 s. kimp. Rabarabri hind on jäänud pisima pühade-eelsele tasemele.

Sibulate hind Tallinna turul ei ole veel hakanud tõusma. Varem aastail samal ajal oli sibulate hind tavaliselt juba ligi pool kõrgem stigisesest hinnast. Tänavune hinna püsimine madalamal tasemel on tingitud elavast pakumisest ja sellest, et nõudmine sibulate järele Soome turul on praegu üsna tagasihoidlik.

Hiljuti saabub suurem saadetis apelsine ja teisi välispuuvilju, millised pidid saabuma öieti juba enne pühi. Hinnad tõusid enne

alustasid ka m. n. kartulite kokkuostu, kuid suurem osa algab kartulite kokkuvõtmisega k. n.

Stokholmi turul on veel rohkesti oma maa kartuleid, millised on toodud purjekatega kohale. Võib arvata, et mais vast suureneb nõudmine väliskartuli järele.

Kartulihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 17. IV 39 noteeriti Börsikomitee ruumes järgmised hinnad:

Söögikartul: raudteejaamades kr. 3.20—3.30 kv. Viru rannas kr. 3.50.

Tööstuskartul: piiritusvabrikuis 13—16 s. tärgilise kg. ehk kr. 2.60—3.20 kv. Tendents pisiv.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

pühi, kuna tagavarad olid lõppemas, nüüd on nad aga taas nivelleerunud märtsi lõpu tasemele.

Märtsi jooksul eksporditi aedsaadusi:

Signeid	62 500 kg
Konservkurke	983 "
Tomatipüree	284 "
Jõhvikaid	5 000 "
Marja- ja puuviljakonserve eraldi nimetatuna	5 000 "

Signeid eksporditi kõik Soome, konservkurgid Belgiasse ja Rootsi, jõhvikaid Saksa ja tomatipüree ning marja- ja puuviljakonservid Britti.

Aedsaaduste hinnad noteeriti Börsikomitee juures 14. IV järgmiselt:

Sibulad, ekspordikõlblikud, pakifimiskulu-

deta franko kokkuostupunkt 16 s. kg. Tendents püsiv.

Sigurid, eksportköllikud, pakkimiskuludeta franko kokkuostupunkt 17 s. kg. Tendents püsiv.

Konservkurgid, eksportköllikud, franko Tallinn, ca 5 kg neto-plekknõu 2.80 kr. Tendents püsiv.

Võrreldes eelmise noteeringuga 24. III on sigurite hind langenud 0,5 s. kg-lt, kuna sibulate ja konservkurgide hind on jäänud endiseks.

Tallinna turul maksusid jaemüügil 17. IV:

	s. kg.		s. kg.
Õunad, kodumaised	45—100	Spinat	250—300
" välismaised	165		s. tk.
Jõhvikad	80—40	Apelsinid	10—20
Sibul, vene	20—25	Sidrunid	7—10
Peakapsas	80—40	Kurgid, hapend.	2—4
Hapukapsas	20—25	" marin.	5—7
Peet	15—18	Rohelised sibulad	5
Porgand	15—25		s. kimp
Kõrvits	15—25	Redised	7—15
Rabarber	150	Murulauk	5
Saljat	120—150		

KALATURG. — FISH MARKET.

M. n. tumduvalt paranenud kalastusolude tõttu kujunes kalasaak võrdlemisi rahuldavaks. Toodangus esines rohkesti eksporthaugi, koha, latikat ja ahvenat ning siseturule vajalisi kalasorte, kuna pühadenädalal oli kalasaak nõrk. Toodang läks peamiselt siseturule, välja saadeti ainult mõned kogused kindlate tellimuste järele.

Möödunud kahe nädala kestel veeti välja värsket kala 75 200 kg, sellest suurem kogus mere- ja sisevete-haugi — 34 500 kg, latikat 20 500 kg, koha 8 800 kg, ahvenat 11 050 kg ja teisi kalasorte 350 kg.

Haugi veeti välja Poola 16 260 kg, Soome 10 550 kg, Rootsi 4 900 kg, Prantsusse 2000 kg. Koguses esines peagu võrdses osas mere- ja sisevete-haugi. Rannikul maksti kalureile 26—27 s. kg.

Koha eksporditi Rootsi 4690 kg, Šveitsi 1400 kg, Soome 1000 kg, Poola 870 kg ja Saksa 840 kg, sellest Pärnu lahe toodangust 7600 kg ja sisevebest 1200 kg.

Peipsil maksti I valiku kohast 90—105 s kg. Pärnu lahe rannikul I valik 100 s. kg ja II valik 70 s. kg.

Latikat eksporditi Soome 12 900 kg ja Poola 7600 kg. Latikale on välismaale elav nõudmine ja hinnad rahuldavad, mistõttu rannikul maksti latikast tunduvalt kõrgemat hinda kui haugist, nimelt 33—35 s. kg.

Ahvenat läks peamiselt Soome.

Siseturu-kalakaubandus. Enne pühi valitses kalakauba järele suur nõudmine, kuid värsket kala oli müügil vähe, mistõttu müügihindades tunduv tõus. Tallinna turul

nõuti I valiku kohast 180—200 s. kg, latikat ja haugi müüdi kuni 90 s. kg.

Kõrged müügihinnad püsisid ka teisel kalasortidel.

Tartu turul olid müügihinnad veidi madalamad: koha kuni 150, haug ja latikas 60—70 s. kg. Ka parima valiku ahvenast nõuti kuni 45 s. kg.

Vaantamata kallile müügihinnale realiseeriti kõik müügitoodud värske kala.

Pärast pühi suurenesid kalasaagid. Turg oli juba riiklikumalt varustatud mitmekeelsete kalahüükidega. Müügil ilmusid esimesed paigaangerjad, Matsalu lahe linaskid, Pärnu vimmad jne.

Kaubarohkuse tõttu langesid müügihinnad ja kaubandus arenes taas elavalt.

Tallinna turul oli tähtsamaks müügiikalaks haug ja ahven.

Haugi oli sise- kui ka merevetest suures valikus ja soodsate hindadega. Elushaugist nõuti 50—60 s., elusvärske haug, suured 30—35 s. kg, keskmised 35—40 s. kg.

Elusahvenast nõuti 50 s. kg, merevete-ahvenast 40—45 s. ja sisevete-ahvenast 20—30 s. kg.

Koha oli müügil vähe, kuid hinnas siiski tunduv langus. I valiku koha pakuti 140 s. kg, II valiku koha 90—100 s. kg. Paigaangerjast nõuti 250—320 s. kg. Kalli müügihinna tõttu nõudmine tagasihoidlik.

Linaskid suuruse järgi 40—55 s. kg. Oige elavalt osteti vimbu 30—40 s. kg, meretinti ja mereforelle müügil vähe. Mere- tint 55—60 s. kg, mereforelli 200—350 s. kg.

Räimekaubanduses valitses keskmine elavus. Enne pühi maksti räämest 30—40 s. kg. Pärast pühi suurenenud saakide tõttu langes hind 30 s. kg ja laupäeval koguni 20—25 s. kg.

Kiluseaak nõrgenes, müügihind pühis 30—35 s. kg pühes.

Turski rahuldaval kogusel. Enne pühi suurenenud nõudmise tõttu Tallinnas ja Tartus maksti 15—25 s. kg, kuid pärast pühi langes hind terve kalana 8—12 s. kg ja lõigatult 12—15 s. kg.

Lesti (kammeljas) müügil vähe hinnaga 60—70 s. kg.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s. kg:

	Tallinn 15. IV	Tartu 15. IV	Narva 14. IV
Mereforell, värsk	250—350	—	200—300
Angerjas (paiga), värsk	250—320	—	—
Koha I valik värsk	120—140	120—130	—
Koha II valik, värsk	90—100	—	—
Siig, värsk	80—110	—	—
Latikas, värsk	45—60	35—50	40
Haug, värsk	35—50	30—40	40—50

	Tallinn 15. IV	Tartu 15. IV	Narva 14. IV
Ahven, mere, värsk	35—50	—	30—40
Ahven, järve, värsk	20—35	10—35	—
Säinas, värsk	35—40	25	40
Särg, värsk	20—25	12—20	—
Kiisk, värsk	20—30	15	—
Linask, värsk	40—50	—	—
Luts, värsk	35—50	25	40—50
Vimb, värsk	30—35	—	40
Meretint, värsk	55—60	—	—
Räim, värsk	20—25	35	15—20
Kilu, värsk	28—30	35	—
Tursk, värsk	8—15	12—18	—
Lest, värsk	60—70	—	—

Kalakaubahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 17. IV k. a. noteeriti järgmised värskkala kokkuostuhinnad:

Koha, värsk eksportkõlblik alates 38 sm pikk — 65 s. kg fr. rannik. Tendents kõlkuv.

Haug, värsk eksportkõlblik valik 1—3 kg. — 25 s. kg. fr. rannik. Tendents nõrk.

Latikas värsk, eksportkõlblik, valik alates 800 g. — 35 s. kg. fr. rannik. Tendents rahulik.

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

7. aprillil 1939. a.

PASSIVA

1. Kättevara: — <i>Reserve:</i>		1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangiden	40 844 898,74	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	1 276 038,89
välisraha	18 736 651,97	3. Eritagavarakapitalid	4 122 865,94
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Otn.</i>	1 190 618,81	3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
3. Sisevekelid: — <i>Home Bills:</i>		a) pangatõhed liikvel	53 968 033,—
kaubavekelid	9 920 670,54	b) jooksvad arved:	
põllumajandusl.	1 744 433,09	valitsuse	21 635 631,10
metsatööstusl.	30 222,68	pankade	12 378 049,25
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>		teised	2 776 318,57
valitsusele	—	4. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	36 789 996,92
teistele *)	12 968 923,48		18 417 639,78
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable Property and Equipment</i>	3 457 721,25		
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	30 678 588,97		
	119 572 624,53		119 572 624,53

Kättevara vahekord jooksvate kohustustega: } 65,65%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 805 060,33
Includes Ukr. 805 060,33 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

ITAALIA.

Värskete kartulite väljaveo soodustamine Inglisse.

Prospects for Potato Exports to England.

Värskete kartulite väljaveo soodustamiseks Inglisse on Itaalia raudteede peavalitsus kokkulepped sõlminud Prantsuse, Belgia ja Hollandi raudteede valitsustega, milliste järgi makstakse osa veokuludest tagasi Itaalias ja mainitud riiges Itaalia eksportijale või eksportijate rühmadele, kes 1. III — 31. V 39 veavad kartuleid Inglisse.

Kui eksportija või eksportijate rühma poolt veetakse mainitud ajavahemikul Inglisse vähemalt 3 000 tn kartuleid, makstakse tagasi 15% veokuludest, kui väljaveokogus on vähemalt 5 000 tn, on tagasimaks 25%.

Tagasimaksunõudmised esitatakse Itaalia raudteede peavalitsusele vastavate dokumentide juurdelisamisel.

Saapatallad vineerist. — *Shoe Soles of Plywood.*

Itaalia lehed toovad teate, et keegi töös-
tur Vigevano's Giacomo dall'Oglio on leiutanud erilise protseduuri, mille järgi vineeri võib teha painduvaks ja veekindlaks.

Kartulite väljaveos Itaaliast tulevad arvesse peagu erandita ainult värsked varased kartulid, millised valmivad L-Itaalias ja Sitsiilias juba veebr. lõpul. Kartulite väljavedu Itaaliast Inglisse tõusis 1938. a. 7 437 tn-le 5 443 000 liiri väärtuses (2 930 tn vastu 1 929 000 liiri väärtuses 1937. a.). Kogu kartulite väljavedu Itaaliast tõusis 1938. a. 142 954 tn-le 35 888 000 liiri väärtuses. Peaväljavedu suundub Saksa (77 222 tn 49 427 000 liiri väärtuses 1938. a.). Saksale järgnevad: Briti-India (12 457 tn 6 315 000 liiri väärtuses), Šveits (10 517 tn 7 251 000 liiri väärtuses), Egiptus (8 286 tn 3 243 000 liiri väärtuses), Tšehhoslovakkia (8 302 tn 5 683 000 liiri väärtuses) ja Inglise.

Säärasest vineerist on leidur hakanud valmistama saapatallu, lisades vineeriplaadile juurde regenereeritud kummikihi. Leidur tootlevat juba 500 paari saapaid päevas vineerist taldadega.

Itaalia-Saksa kaubavahetus. — *Italian-German Trade.*

Itaalia kaubavahetus Saksaga, milline nagu-nii oli Itaaliale passiivne, kujuneb Boheemia ja Moraavia annekteerimise ja Slovakkia astumise tagajärjel tolliliitu Saksaga veelgi passiivsemaks.

Saksa seisab Itaalia kaubavahetuses kaugele esikohal 2 981 milj. liirise sisseveoga Saksast ja 1 983 milj. liirise väljaveoga Saksa 1938. a. Passiivsus seega 997,7 milj. liiri.

Sissevedu Saksast moodustas 1938. a. 27,3% kogu Itaalia sisseveost (10 918 milj. liirini) väljavedu Saksa 24,9% kogu Itaalia väljaveost (7 959,5 milj. liirini).

Saksale järgnesid kaubavahetuses Itaaliaga Ühendriigid (sissevedu Ühendriigist 1 315,7 milj. liiri, väljavedu 773,8 milj. liiri, passiivsus Itaalia kahjuks 541,9 milj. liiri 1938. a.).

Kolmandal kohal asus Briti (sissevedu Britist 703,0 milj. liiri, väljavedu 580,1 milj.

liiri, passiivsus Itaalia kahjuks 122,8 milj. liiri 1938. a.).

Kaubavahetus Tšehhoslovakkia ja Itaaliale ka passiivne: sissevedu Tšehhoslovakkia 1938. a. 252,0 milj. liiri, väljavedu 134,7 milj. liiri, passiivsus Itaalia kahjuks 117,3 milj. liiri.

Kui mitte arvestada Ungarile üleläänud Ruteeniat, ja oletusel, et Itaalia kaubavahetus püsib 1939. a. samal tasemel, moodustaks sissevedu Saksast (iühes Slovakkia) 1939. a. ligi 30% kogu Itaalia sisseveost ja väljavedu Saksa (iühes Slovakkia) — ligi 27% kogu Itaalia väljaveost.

Sisseveos Tšehhoslovakkia Itaaliasse seis esikohal kivisüsi 67,4 milj. liiri väärtuses. (Esitatavad andmed käivad kogu 1938. a. kohta). Järgnesid: raud ja teras (38,4 milj. liiri), suhkur (22,2 milj.), puumass paberi-

valmistamiseks (19,5 milj.), masinad ja aparaadid (13,9 milj.), odrad (11,9 milj.), esemed rauast, terasest ja malmist (8,6 milj.), kivid ja mullad (7,8 milj.), terracotta, majoolika ja portselan (5,4 milj.), esemed klaasist ja kristallist (5,6 milj.), keemiasaadused, orgaanilised (4,0 milj.), antimoonium (3,3 milj.), keemiasaadused, anorgaanilised (1,4 milj. liiri) ja teised.

Ministeeriumide-vaheline autarkia-komitee.

Committee for Establishing Economic Autocracy of Ministries in Italy.

Asutati ministeeriumide-vaheline autarkiakomitee (Comitato Interministeriale di Autarchia) autarkia süvendamiseks majanduslikul alal. Komitee arutas omal esimesel koosolekul Itaalia väliskaubandusbilansil kasvavat kütteenete, eriti kivisöe, probleemi (kivisöe sissevedu seisis 1938. a. kaugelt esimesel kohal 11 816 995 tn-ga 1 689,3 milj. liiri väärtuses ja 1937. a. 12 572 816 tn-ga 1 671,7 milj. liiri väärtuses). Komitee otsustas vabrikute ehitamise Sardiinia kivisöe ja Toskaana ligniidi destilleerimiseks. Ühtlasi otsustas komitee tösta alkoholi toodangut alkoholi bensiiniga segamise võimaluse kindlustamiseks. Teisel koosolekul käsitles komitee kivisöe- ja rauaärtsitoodangu töstmisvõimalusi. Rauaärtsitoodangu töstmine on

Väljaveos Tšehhoslovakkiasse seisid esikohtadel sidrunid, apelsinid ja mandariinid (42,1 milj. liiri), kuivatatud puuvili (21,4 milj.), värsked puuvili (16,2 milj.), kunstkiud, peamiselt kunstsiid (7,1 milj.), kartulid, varased (5,6 milj.), kunstkiudude jätted (3,9 milj.), värsked lilled (3,3 milj.), viin ja vermut (3,2 milj.), masinad ja aparaadid (3,2 milj. liiri) jt.

tehtud ülesandeks „Finsider’ile“, rauatööstuse finantseerimisorganisatsioonile. Ka eraettevõttele on tehtud ülesandeks suurendada oma toodangukava ka siis, kui ärtsid on väikese rauasisaldusega. Arutusel oli ka kergete metallide küsimus. Otsustati tösta viimase võimaluseni magneesiumi- ja alumiiniumitoodangut. Tekstiiltööstuse suhtes otsustati, et kõik Itaalias oma maa tarvitamiseks toodetud puuvillane ja villane lõng ning kangad peavad sisaldama vähemalt 20% Itaalias toodetud kiude. Kolmandal koosolekul arutas komitee kunstkummi probleemi. Otsustati alata 1939. a. teisel poolel esimese kunstkummi vabriku ehitamisega. Vabrik ehitatakse Ferrara tööstusrajoonis, kus on olemas tähtsamad alkoholitootvad vabrikud.

LÄTI.

Rahaministri selgitusi 1939/40 eelarve kohta.

Statement of the Minister of Finances on the Budget for 1939/40.

Kaubandus- ja tööstuskoja aastakoosolekul andis rahaminister Valdmanis põhjalikke seletusi 1939/40. a. eelarve kohta, mis kinnitati hiljuti valitsuse poolt. Eelarve põhijoontena märkis minister vahendite hankimist rahva materiaalse ja kultuurilise heaolu tõstmiseks. Tulude osa eelarves tõuseb 198,85 milj. lat. ja koosneb 27% otsmaksudest, 30% tolli- ja aktsiisimaksudest, 31% riiklikest kapitalidest ja 12% mitmesuguseist allikaist. Kulude osa määrati kindlaks 198,7 milj. latile, millest suurim osa langeb rahaministeeriumile relvastuse täiendamiseks. Ministri edasist selgitust ilmus, et läti rahva 1938. a. sissetulekut hinnatakse 1200 milj. latile, 1936 — 1000 milj. ja 1937 — 1150 milj. vastu. Väikseim sissetulek isiku

kohta olevat põllumajanduses, kuigi riik mitmesuguste toetustega püüdis tösta põllunduse tulukust. Huvi pakuvad Lätis töötavate välismaiste põllutöölise arvud viimaseil aastail — 1938. a. kasustati 46 400 välismaise põllutöölise tööjõudu, kuma 1936 ja 1937. a. 43 000. Valitsus püüab leida vahendeid töökäte vahastamiseks linnades, et neid rakendada põllundusse. Suure osa oma kõnest pühendas minister rahvastikupoliitikale ja rahvatervis- hoiu tõstmisele. 1938. a. sõlmiti Lätis 16 719 abielu, sündide registreeriti 36 361 ja surmajuhte 26 654. Uue maksuseadusega, millega maksukoormist püütakse senisest õiglasemalt ositada lasterikaste ja lasteta perekondade ning vallaliste vahel, loodetakse tösta abielumiste ja sündide arvu.

Lina- ja kanepihinnad Lätis 1939. — *Flax and Hemp Prices in Latvia, 1939.*

Linamonopoli poolt avaldati hinnad, millega ostetakse 1939. a. lina- ja kanepikõikus. Pikakiulise lina hinnad kõiguvad vastavalt sordile 0,58 ja 1,55 lat. vahel kg, pikakiulise kanepi hinnad 1,25—1,75 lat. vahel kg ja

takkude hinnad 0,60—1,0 lat. Kokkuost toimub kas linamonopoli poolt otseselt või tema poolt määratud ostukohtade kaudu. 1% ostuhinnast peetakse kinni põllutöölise elamute ehitamisfondi heaks.

Läti telliskivitööstus 1938. a. — *Latvian Brick Industry in 1938.*

Riiklik a.-s. Kiegelis (telliskivi) teatab, et läbikäik 1938. a. ületas 15 milj. lat. ning et dividende maksti 3%. Samal aastal müüdi 41,1 milj. telliskivi, kuna e. a. vaid 29,3 milj. Sellest läks 1938. a. 70% ehitistele linnades

ja 30% maale. 1939. a. kavatses Kiegelis tootmisvõimalusi laiendada ning toota muuseas ka drenaažtorusid, katuse-, põrand-, korstna-, ahju- ja tulekindlaid telliskive. Väljaveoks tuleb esijoones arvesse Rootsi.

Vineerivabrikute ühendamine Lätis. — *Merger of Plywood Industries in Latvia.*

Rahaministeeriumi kaubandus-tööstusosakond on teinud 7 väiksemale vineerivabrikule ülesandeks 1. VI 39 kas oma tegevus lõpetada või liituda kaheks uueks seltsinguks. Osakond tegi ettepaneku ühineda 3 läti ja

4 juudi seltsingul. Peale nende kahe seltsingu on Lätis riiklik vineerivabrik Latvijas Berze, Furniers, Lignum, Vulkans ja Liibavi vineerivabrik. Saksa-Inglise vineeritööstus a.-s. Potempa on likvideerunud.

INGLISE.**Uue kunstiidkiu valmistamine Inglises.**

Preparation of New Rayon Fibre in Gr. Britain.

1940. a. valmib Inglises uus kunstiidkiu, nylooni, vabrik. Nylonikiud olevalt tunduvalt tugevam ja elastsem senisest kunstiidkiust, kuid tootmiskulud märgatavalt kõrgemad;

nylon ei suuda võistelda odavamate kiududega, vaid on määratud peenemate siidsukade valmistamiseks.

PRANTSUSE. Toorainete puudus Prantsuse linaketramistööstusis.

Shortage of Raw Material for Flax Spinning Industries in France.

Filatures et Filateries de France'is oli m. a. 2,01 milj. fr. tulu fr. 3,56 milj. vastu e. a. Tagasimineku põhjuseks öeldakse ole-

vat heamihusliku lina nappus ja selle tõusvad hinnad, kuna seda kaupa NSVL-st enam tarvilisel määral ei saadud.

KREEKA**Põllumajanduslik krediit Kreekas 1938.**

Agricultural Credit in Greece, 1938.

Lühiajaliste laenude kogusumma ulatus 1938. a. 2056,1 milj. dinaarile; sellest 763,7 milj. teraviljakasvatusele, 567,7 milj. korintide, 223,0 milj. tubaka-, 113,0 milj. õlipuude ja oliivide kasvatusele, 100,0 milj. puuvillakasvatusele ja 180,9 veisekasvatusele. 1937. a. oli lühiajaliste laenude kogusumma 1840 milj. din. Laenuvõtjate arv oli 1938. a. 397 000 ja 1937. a. — 391 000.

Pikaajaliste laenude kogusumma oli 416 (1937. a. 315) milj. din., milline summa osi-

tus 32 585 (22 470) laenuvõtja vahel. Üldsummast anti üksikisikule 131 milj., seltsingule 121 milj. ja juriidilisele isikule 164 milj. dinaari. Pikaajaliste laenude suuremine on tingitud melioratsioonide laiendamisest ja põllumajanduse suurenenud mehhaniseerimisest.

Põllumajanduslaenude üldsumma oli 1935. a. 1917,9 milj., 1936. a. — 2884,2 milj., 1937. a. 3272,9 milj. ja 1938. a. — 4002,7 milj. dinaari.

RUMEENIA. Doonau laevasõit. — *Shipping on the Danube.*

Saksa astumisega Euroopa Doonau komisjoni ja hiljutiste poliitiliste sündmuste tagajärjel on Doonau tähtsus Euroopa laevasõiduteena tubliasti tõusnud. Doonau ühendamisel Reiniga ei ole Doonaul tähtsust mitte ainult Kagu-Euroopa suhtes, sest tulevikus ei tarvitse Doonau laevad peatuda Regensburgis, vaid võivad oma laadungi transportida Ruhri maale ja Hollandisse. Doonau on juba praegu Euroopa pikimaks siselaevateeks, kuna laevatatava tee pikkus Regensburgist Sulinani on 2380 km, millega ta on kaugelt pikem kui Rein 860 km-ga ja Elbe — 840 km-ga. Doonaul on tegevuses 30 laevasõidunettevõtet 12 lipu all. Laevastik on suur 1,3 milj. tn 140 000 HJ veojõu juures. Masskaupade veoks kasustatakse 1000-tn-seid lotje, süvisega 2,10 m, pikkusega keskmiselt 7 m ja laiusega 9 m. Tanklõudjad on tavaliselt 700 tn, mootorlaevad 100—700 tn. Voolu mitmesuguste kiiruste tõttu tuleb sageli kasutada tugevate vedurlaevade abi, mis veo teeb loomulikult kallimaks.

Doonau Rumeenia osas sõidavad tavaliselt kahekruviga aurikud 700 HJ, kuna Saksa osas on küllalt 400 HJ. Raudväravate voolutugevuse tõttu kasustatakse seal erilisi vedurlaevu 1400—1800 HJ. Erilise uuendusega esinevad Baieri Lloid'i tõukelaevad, millelised võimaldavad 10% suuremat kiirust. Üldiselt võidakse arvestada 300 laevasõidupäeva aastas, kuna det. kuni veebr. ohustab jääminek laevasõitu või teeb selle täiesti võimatuks.

Õiguslikust küljest on laevasõit kõigil laevateil Ulmist kuni Musta mereni vaba, vaid rannasõit (kabotaaž) on jäetud rannariigi lipule.

Tariifid on rajatud olulises osas Doonau riikide raudteetariifidele. Üksikkaupadele kohaldatakse 10-klassilist süsteemi, kuna masskaupade tariif on painduvam. Tanklaevanduses esinevad laevandusettevõtete vahel mõningad erikokkulepped.

TÜRGI. Odavate raadiovastuvõtjate turustamisvõimalusi Türgi.

Prospects for Marketing Cheap Wireless-apparatus in Turkey.

Türgi avalike tööde ministeerium on töötanud välja seaduseelnõu odavate rahvavastuvõtjate muretsemiseks. Posti-peavalitsuse summadest määratakse 500 000 türgi naela odavate raadiovastuvõtjate ostmiseks. Lah-

tine on praegu küsimus, kas nende aparatuuride ost-müük jäetakse posti-peavalitsuse hooldeks või luuakse seks eriorganisatsioon. Pakkumisi võetakse vastu 1939. a. apr. lõpuni.

HOLLAND. Philips-kontserni laiendamine Inglises.

Expansion of the Philips Company in England.

Ajakirjanduse teatel suurendab Philips-kontsern oma ettevõtteid Britis. Psühhotehnilised katsed on tõendanud, et Lancashire'i nais-tekstiiltöölised on häid eeldusi

minna üle elektrotehnilisile tööle. Eriti kaavatsetakse suurendada elektrihõõglampide toodangut.

POOLA. Külmutusajanduse näitus Poolas. — *Refrigeration Exhibition in Poland.*

Vastavate asutiste poolt otsustati korraldada külmutusajanduse näitus Poolas k.a. augustis ja septembris.

Kaera väljaveokeeld Poolast. — *Exports of Oats Prohibited in Poland.*

Kaera väljaveokeeld pandi kehtima 31. märtsist 1939. a.